

ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА МЛАДЕ ЗА ПЕРИОД 2020-2023. ГОДИНЕ

САДРЖАЈ

Одељак 1	УВОД
1.1	Уводна реч градоначелника
1.2	Канцеларија за младе
1.3	Радна група за израду ЛАП-а
1.4	Методологија рада
Одељак 2	ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ
Одељак 3	ВИЗИЈА И МИСИЈА
Одељак 4	КОНТЕКСТ
	4.1 Географски подаци
	4.2 Демографски подаци
	4.3 Анализа ресурса
	4.4. Финансијски ресурси
	4.5. SWOT анализа
Одељак 5	ПОТРЕБЕ МЛАДИХ
Одељак 6	СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ
Одељак 7	АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ
	7.1 Стандарди рада локалне КЗМ
	7.2 Активности за постизање стандарда (примена стандарда)
	7.3 План за стицање компетенција локалног координатора
Одељак 8	УСКЛАЂЕНОСТ СА НАЦИОНАЛНОМ СТРАТЕГИЈОМ ЗА МЛАДЕ
Одељак 9	ПРОЦЕС РЕВИЗИЈЕ-ПРАЋЕЊЕ ПРИМЕНЕ И РЕЗУЛТАТА ЛАП-а

АНЕКСИ

Анекс 1 – Планиране активности за 2020. годину

Анекс 2 – Планиране активности за период 2020 – 2023. година

1.1 Уводна реч градоначелника

Неоспорна је чињеница да су млади будућност сваког града. Они су неисцрпни извор идеја за иновације и покретачи многих друштвених активности и промена. Са друге стране, они имају своје потребе и проблеме. Нису им потребни критичари, већ прави узори. Узимајући у обзир њихов велики значај, град Чачак ће се и у наредном периоду трудити да овом делу популације створи боље услове за живот, што је предуслов за спречавање одласка младих суграђана у друге градове и иностранство. Ми ћемо се као град трудити да младима који су раније отишли ван земље омогућимо боље услове за живот и рад у својој отаџбини, како би се вратили у своју земљу и своја знања и искуства искористили за јачање привредног живота у Србији, а пре свега у Чачку. Локални акциони план града Чачка створен је у складу са

Националном стратегијом за младе Републике Србије и има за циљ побољшање положаја младих у свим сферама друштва. Најпре, било је потребно идентификовати најважније области живота младих, затим препознати који су то кључни проблеми у тим областима и дефинисати начин како се могу решити. У процесу израде ЛАП-а активно су партиципирали млади, узраста од 15 до 30 година, па је сам документ заснован на стварним потребама младих. Акциони план за младе, у периоду од 2020. до 2023. године садржи активности и мере којима ће се покренути системске, организоване и сталне промене у складу са жељама и потребама наших младих суграђана, који представљају ресурс развоја друштва. Иако се стратегија првенствено односи на узраст од 15 до 30 година, потрудићемо се да неке активности буду усмерене и на најмлађе суграђане, јер желимо да им обезбедимо безбрижно и лепо детињство, затим квалитетно школовање и веће могућности за запослење у нашем граду, јер само здрави појединци, оријентисани на праве вредности могу створити здраво и успешно друштво.

Градоначелник Чачка

Милун Годоровић

1.2 Канцеларија за младе

Канцеларија за младе (КЗМ) у Чачку почела је са радом 18. фебруара 2013. године. Одлука о оснивању донета је неколико месеци раније, 30. новембра 2012. године, на седници Скупштине града. Канцеларија за младе налази се на Градском тргу, и користи простор Дома културе. Канцеларија за младе је део градске управе (управа за локални економски развој), а њен рад финансира се из буџета града Чачка.

Основни мотив оснивања КЗМ у нашем граду је стварање услова за квалитетнији живот младих људи, побољшање њиховог положаја и омогућавање њиховог активног учешћа у доношењу одлука, посебно оних које директно или посредно утичу на њихов живот. Да би се овај циљ успешно реализовао неопходно је узети у обзир потребе и проблеме младих. Њихове потребе су разноврсне, зависно од узраста, уверења, схватања и других фактора. Поред тога, важан предуслов је имати у виду њихове снове и планове везане за будућност.

Канцеларија за младе данас представља сервис за младе који одговара на њихове потребе кроз различите активности, манифестације, пројекте и програме.

Млади људи су будућност сваког друштва, а да би та будућност била осигурана неопходно их је задржати, или им у крајњој инстанци обезбедити повратак у родни град. У свему томе, локалне власти имају важну улогу кроз дефинисање локалне политике намењене младима. Наш циљ је да израдом овог акционог плана предвидимо активности које ће допринети побољшању живота младих у граду Чачку.

Врата канцеларије за младе отворена су за све младе, без обзира на националну припадност, верско уверење, пол, расу, друштвено порекло, физички или психички инвалидитет, физички изглед, здравствено и имовинско стање и друга лична својства која нас чине различитима.

КЗМ током рада сарађује са многим установама које су релевантне за омладинско деловање на националном, а пре свега локалном нивоу. Неке од тих установа су: Градска управа, Полицијска управа Чачак, Национална служба за запошљавање, Дом здравља, Завод за јавно здравље Чачак, Министарство омладине и спорта, Дом културе, ученички парламенти, студентске организације итд.

Канцеларија за младе пружа младима:

- Већу и бољу информисаност,
- Повећање активизма и волонтеризма,
- Едукативне садржаје путем неформалног образовања,
- Развијање свести о тимском раду,
- Подршку иницијативама младих,
- Побољшава квалитет живота кроз учешће у разним активностима, међународним програмима размене, пројектима,
- Квалитетније провођење слободног времена и многе друге погодности.

Локални акциони план за младе (ЛАП) био је израђен за период од 2014. до 2019. Овај ЛАП дефинише стратешке правце развоја омладинске политике за период од 4 године, на нивоу града Чачка.

Претходни значајнији пројекти и активности КЗМ:

2015.

- Радионица "Како зарадити на интернету?"
- Радионица "Активно учешће младих у креирању локалних политика запошљавања младих"
- Пројекат "Млади су закон" - Заједно за наш парк (спортско-рекреативни парк)
- Еко фест
- Сигуран кров за нов живот

2016.

- Ре:Активација
- Промоција циркуларне економије у Централној Србији
- Сарадња са НБС (финансијска едукација младих, електронско банкарство)
- Сарадња са географско-еколошким друштвом
- Тренинг: Етика у омладинском раду
- Изложба "Енергија за одрживи свет" у оквиру манифестације "Обновљиве енергије" уз подршку француског института у Србији
- Креирање програмског буџета за младе
- Графити радионице
- Манифестација "Младост живи поезију"
- Бесплатне ИТ обуке за младе - Развојни бизнис центар КГ
- Дани јапанске културе у Чачку - Јапанска амбасада у БГ

2017.

- Пројекат "Путуј светом, а не нетом" - Ерасмус + Форца + КЗМ
- Обука електронског пословања
- Двојезична изложба - "Чувајмо климу! Чувајмо здравље."
- Обука за израду кратких филмова
- Матурски плес
- Манифестација "Заједно смо једнаки"
- Пројекат "Стаза толеранције и креативности"
- Пројекат "Адаптација и опремање регионалног еколошко-едукативног кампа - МОС

2018.

- Пројекат „Инфо-акТиВизам“
- Пројекат „Светионик знања“
- Пројекат: "Запослење, а не мит- повећање запошљивости младих кроз лично усавршавање и вршњачку едукацију"
- Научни камион
- "Комисија за борбу против наркоманије" - Министарство здравља РС у сарадњи са институтом за јавно здравље
- Реновирање вртића у Трнави
- Соса-Сола радионица
- Структурални дијалог
- Прва књига Канцеларије за младе - у армираним слоговима
- Play IT safe или како остати безбедан на нету
- Показне вежбе из прве помоћи
- Осмех на дар
- Пројекат "Компостирај, рециклирај - Развој програма Еко села Greenland

2019.

- "Један дан у мојим ципелама"
- "Агри пројекат"
- Реновирање теретане на отвореном
- „Етно фест“
- Организовање бесплатних курсева енглеског и немачког језика
- „Још увек возим“ – као део организације предавања
- Пројекат „Окрени нови лист“
- Осликавање вртића у граду
- Матурски плес
- Плесно вече са плесним клубом „Луна“
- Пројекат „Светионик знања“
- „Соса сола подршка младима“
- Биоскоп на отвореном
- „Окрени педалу- крени ка муралу“
- „Туриста у свом граду“
- Бројне акције чишћења зелених површина и река

Активности Канцеларије за младе су разноврсне. Циљ сваке акције је повећање волонтеризма и активизма код младих, подизање свести о заштити животне средине, указивање на значај тимског рада, промоција здравих stilova живота, промоција културе, уметности и науке. Свака активност са собом носи нека нова saznaња и искуства. Из тих razloga постојање Канцеларије за младе у сваком граду је јако важно за правилно одрастање младих које се заснива на правим вредностима.

1.3 Радна група за израду ЈАП-а за младе

Република Србија
ГРАД ЧАЧАК
Градонастелник
Број: 020-22/2019-11
25. фебруар 2019. године
ЧАЧАК

На основу члана 120. Статута града Чака („Сл. лист града Чака“ бр. 3/2008, 8/2013, 22/2013, 15/20.5, 26/2016 и 1/2018).

Градонастелник града Чака, дана 25. фебруара 2019. године, доноси је

РЕШЕЊЕ

I

ОБРАЗУЈЕ СЕ Радна група за израду Локалног акционог плана за младе за период 2020. – 2024. године (у даљем тексту: Радна група), у саставу:

Председник:

- Душан Радојевић, члан Градског већа града Чака задужен за област омладине и културе

Чланови:

1. Властислав Милић, помоћник градоначелника за област друштвених делатности,
2. Владимир Пејчић, представник Градске управе за локални економски развој града Чака,
3. Радојица Гавриловић, представник Градске управе за локални економски развој града Чака,
4. Милош Ристовић, представник Градске управе за друштвено делатности града Чака,
5. Славица Драгутиновић, представник Савета за популациону политику,
6. Љилана Мишићковић, представник Савета за популациону политику,
7. Бола Стевановић, представник Савета за младе,
8. Јосипа Јевремовић, представник младих,
9. Марко Парезићковић, народни посланик,
10. Слађана Парезићковић, представник Школске управе Чака,
11. Радисав Луковић, представник Дома културе Чака,
12. Богдан Трифуновић, представник Градске библиотеке „Иванделија Петковић Дие“,
13. Горан Јаворас, представник Центра за социјални рад града Чака,
14. Николета Војиновић, представник Националне службе за запошљавање – Филијала Чака,
15. Мигрел Пошић, представник Научно технолошког парка Чака,
16. Александар Ристићковић, представник Полицијске управе Чака,
17. Милорад Обрадовић, представник Удружења „Алтернатива за Чака“,
18. Снежана Драшковић, представник Факултета техничких наука Чака,
19. Стефан Вебић, представник Удружења „Попусти за младе“,
20. Александар Миљковић, представник привреде,
21. Сања Милићковић, представник студената,
22. Ивана Вукаловић, представник Чакаског спорског савеза.

1.4 Методологија рада

Процесом израде ЛАП-а координисала је Радна група за израду ЛАП-а, а у складу са ГИЗ методологијом³, а сам процес је обухватио следеће сегменте:

1. Стварање предуслова за процес израде ЛАП-а
2. Прикупљање релевантних података за израду ЛАП-а
3. Стратешко и акционо планирање
4. Процес јавне расправе
5. Усвајање стратешког документа од стране општине

Стварање предуслова за реализацију процеса израде ЛАП-а – Први корак у процесу израде ЛАП-а било је формирање Радне групе за израду ЛАП-а и дефинисање динамике будућих активности како би финални стратешки документ био усвојен на седници Скупштине града у текућој години. У припремној фази договорено је да ЛАП за младе буде стратешки документ који планира активности за период од 4 године (2020-2023.) уз детаљан план (акциони план) за 2020. годину. Такође је договорено да ће у свакој наредној години коју обухвата ЛАП бити спроведен процес процене постигнутих резултата у предходној години (ревизија), што ће уз стратешке правце из ЛАП-а бити основа за креирање детаљних активности за наредну годину.

Прикупљање релевантних података за израду ЛАП-а је један је од кључних корака у процесу израде ЛАП-а. Подаци који су прикупљани подељени су у 4 категорије – 1. демографски и географски подаци, 2. подаци о активностима и издвајањима за младе локалне самоуправе, 3. подаци о потребама младих и 4. подаци о активностима и ресурсима локалних институција и организација које се у неком делокругу свога рада баве младима. Наведени подаци су прикупљани кроз упитнике, а процесом дистрибуције и прикупљања упитника координисала је Канцеларија за младе уз стручну помоћ Радне групе за израду ЛАП-а за младе.

Стратешко и акционо планирање – на основу прикупљених података дефинисани су стратешки правци развоја града у области омладинске политике у наредне 4 године као и градски приоритети за наредну годину. У дефинисању и креирању конкретних активности, поред наведених података, кључну улогу је имала и анализа локалних ресурса, односно реалне могућности локалне заједнице. Финална верзија ЛАП-а је буџетирана и као таква предата у процес јавне расправе.

Усвајање локалног акционог плана за младе - финални корак у процесу израде ЛАП-а за младе је усвајање документа са одговарајућим буџетом на седници Скупштине града у текућој години.

³ГИЗ методологија израде ЛАП-а искреирана је 2009. године и препоручена од стране Министарства омалдине и спорта као модел добре праксе за планирање у области омладинске политике на локалном нивоу. Обухвата приручник за израду ЛАП-а, Матрицу за израду ЛАП-а и сет обука из стратешког и акционог планирања. Према наведеној методологији искреирани су локални планови у 109 градова и општина Србије.

Локални акциони план за младе града Чачка у току свог рада и у креирању мера за побољшање статуса младих, користиће принципе на којима је заснована Национална стратегија за младе за период 2015-2025, а то су:

Подршка личном и друштвеном оснаживању младих: Сви у оквиру својих послова и делокруга подржавају друштвено оснаживање младих на начин утврђен Законом о младима, Националном стратегијом за младе и другим инструментима омладинске политике.

Поштовање људских и мањинских права, равноправност и забрана дискриминације: Сви млади су равноправни без обзира на карактеристике које имају и имају једнака права на правну заштиту. Не сме се вршити дискриминација према младима посредно или непосредно, по било ком основу, а нарочито по основу: година, расе, пола, националне припадности, верског убеђења, језика, друштвеног порекла, имовинског стања, чланства у политичким, синдикалним и другим организацијама, психичког или физичког инвалидитета, здравственог стања, физичког изгледа, сексуалне оријентације, родног идентитета и другог стварног, односно претпостављеног личног својства.

Једнаке шансе за све: Млади имају право на једнаке шансе и учешће у свим областима друштвеног живота у складу са сопственим избором и способностима. Охрабрује се лични и друштвени развој младих обезбеђивањем поштовања различитости, родне равноправности, права, слободе и достојанства. Млади имају право на објективно, прилагођено и лако доступно информисање, како би се развијали и доносили одлуке на основу пуне обавештености.

Значај младих и њихове друштвене улоге: Сви подстичу и подржавају јачање свести о значају младих и друштвене улоге младих кроз реализацију омладинске политике, друштвено оснаживање у циљу остваривања добробити младих, промоцију и заштиту њихових интереса, потреба и могућности за активно учешће у друштву. Препознају се и уважавају потенцијали младих, као важан друштвени ресурс, и исказује се поверење и подршка могућностима младих: „Млади знају, могу, умеју и хоће”.⁴

Активно учешће младих и сарадња: Сви обезбеђују подстицајно окружење и дају активну подршку у реализацији омладинских активности младих, предузимању иницијативе и њиховом смисленом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука, које доприносе личном и друштвеном развоју, а на основу пуне обавештености младих. Подржава се и подстиче слобода удруживања, сарадња са вршњацима и међугенерациска сарадња, на локалном, националном и међународном нивоу.

Друштвена одговорност и солидарност: Подстиче се и развија одговорност лица која раде са младима, као и одговорност младих у односу на њихове обавезе у друштву. Млади треба да активно доприносе изградњи и неговању друштвених вредности и развоју своје заједнице, нарочито путем различитих облика волонтерских активности и да изражавају међугенерациску солидарност и активно раде на стварању услова за једнако и пуно учешће у свим аспектима друштвеног живота младих особа са инвалидитетом, припадника националних мањина и свих других лица и друштвених група које могу бити у ризику од дискриминације, односно дискриминаторног поступања. Развија се међугенерациска солидарност и препознаје улога младих у изградњи демократског грађанског друштва заснованог на култури ненасиља и толеранцији.

Интеркултурализам - Омогућава се поштовање различитости у свим областима људског живота, толеранција, као и афирмација уметничких и креативних приступа усмерених на неговање и развијање интеркултуралног дијалога међу младима.

Целоживотно учење - Промовише се целоживотно учење у којем се афирмишу знање и вредности и омогућава стицање компетенција. Обезбеђује се повезивање формалних и неформалних облика образовања, као и развијање и успостављање стандарда у образовању.

Транспарентност – Обезбеђује транспарентност у раду, како ка младима тако и ка широј јавности и актерима омладинске политике.

⁴ *Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године*

3.1 ВИЗИЈА

Град Чачак је динамичан град и као такав представља пожељно место за живот. Значајан потенцијал нашег града представљају млади који су активни и равноправни учесници у свим сферама друштвеног живота. Они имају подршку друштва, стварају боље услове за живот и развој потенцијала, и својим активностима доприносе општем напретку друштва. Млади у Чачку све веће поверење имају у своју локалну заједницу, јер им је у последњем периоду обезбедила оптималне шансе за побољшање квалитета живота и понудила бројне и ефикасне начине за непрекидан развој и усавршавање.

Захваљујући партнерству јавног, пословног и цивилног сектора у граду:

- ❖ Омогућено им је равноправно учешће у јавном, политичком и културном животу;
- ❖ Створени су услови за потстицање радних и професионалних капацитета младих;
- ❖ Развијене су мреже услуга за унапређење положаја младих;
- ❖ Развијена је сарадња између градске управе и младих;
- ❖ Створени су услови за здравије начине живота и квалитетније провођење слободног времена.

3.2 МИСИЈА

Визија, која неоспорно подразумева унапређење положаја младих, може се остварити само активним учешћем свих локалних актера, заједничким и континуираним радом и залагањем, уз оптимално коришћење расположивих ресурса.

4.1 ГЕОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Град Чачак се налази у средишњем делу централне Србије и припада Моравичком округу. Старо име Чачка је Градац. Под тим именом постоји од 1408. године. Заузима географски простор између 20°7'15" и 20°38'30" источне географске дужине и 43° 44' и 44° 00' 30" северне географске ширине.

Надморска висина је у распону од 204 m (ушће Бресничке реке у Западну Мораву) до 985 метара (планина Овчар).

Територија града заузима површину од 636 km², и у погледу рељефа може се поделити на:

- Чачанску котлину са надморском висином од 200 до 300 m
- Брежуљкасто - брдски предео од 300 m до 500 m надморске висине
- Планински предео од 300 m до 985 m надморске висине

Чачак карактеришу велика густина насељености, развијене привредне, културне и друге активности чиме се ствара знатна потражња за услугама које пружа овај град.

Повољан географски положај, умерена клима, обале реке, културно-историјски споменици, установе културе, бројне културно-забавне и спортске манифестације, креирају туристичку понуду Чачка.

Планине Јелица са (929 m), Овчар (985 m), Каблар (885 m) и Вујан (857 m) окружују Чачанску котлину кроз коју протиче река Западна Морава чија је дужина 318 km. Површина котлине је преко 270 km², дуга је око 40 km и пружа изванредне услове за пољопривреду. Јединствену морфолошку целину представља Овчарско - Кабларска клисура која се одликује стрмим странама, укљештеним меандрима и налази се под заштитом државе као природно добро од изузетног значаја. У клисури се налази Овчар Бања као и Овчарско-кабларски манастири, што клисури и околини даје посебан значај. Овај крај се назива и Српска Света Гора због великог броја манастира.

Клима Чачка и његове ближе околине припада умерено-континенталном типу. Средња годишња температура ваздуха је 10,47 °C, а влажност ваздуха 80,7%. Чачак и околина нису изложени јаким ветровима и најчешће су северни и североисточни ветрови, а ређе западни. Просечна брзина ветрова је 2,3 m/s код северних, и 1,4 m/s код западних. Средња годишња висина падавина износи 692,9 mm.

4.2 ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Табела 1. – Број становника

Година пописа			
	Градско	Остало	Укупно становништво
1991	-	-	117463
2002	-	-	117072
2011	73331	42006	115337

**Републички завод за статистику - РЗС*

Из табеле 1 можемо уочити да је у 2002. години дошло до смањења укупног броја становништва за 391 лице, док је у 2011. години забележен пад броја становника од 1735 лица у односу на 2002. годину односно број становника се смањио за 2126 лица у односу на давну 1991. годину. Оваква ситуација указује на тренд депопуације у Чачку, односно стопа раста становништва је негативна, што је на жалост случај и у осталим градовима у Србији.

Овај проблем можемо означити као национални проблем. Млади се све касније опредељују да постану родитељи. Бројни су разлози који стоје иза те чињенице. Један који се углавном истиче у први план јесте економска несигурност. У данашње време, млади се углавном школују до средњих двадесетих година, након тога креће потрага за жељеним послом, који често не долази брзо. Млади због тога јако дуго живе са својим родитељима, без осамостаљења и формирања своје породице. Поред овог кључног проблема, економске природе, можемо врло јасно уочити да су млади почели да занемарују традиционалне вредности. Време у ком живимо диктира нове стилове живота. Постављене су другачије норме и систем вредности, на брак се више не гледа исто као раније. С друге стране, они који вреднују брак и породичне вредности често нису у ситуацији да формирају своју заједницу. Важно је озбиљно схватити овај проблем. Држава и локална самоуправа би требале осмислити програм за решење оваквих ситуација. Потребно је радити на подизању свести послодаваца о важности да младе жене постану мајке, без бриге за опстанак на радном месту, да се младима омогући лакше решење стамбеног питања, да се укаже на праве системе вредности, на важност подизања наталитета, како у нашем граду, тако и на територији читаве земље.

Табела 2. Старосна структура становништва

КАТЕГОРИЈЕ		Попис 2002		Попис 2011	
		Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
УКУПНО	Укупно	117072	100	115337	100
	мушко	56894	48,6	55995	48,55
	женско	60178	51,2	59342	51,45
0-4	Укупно	5069	4,33	5117	4,44
	мушко	2593	2,21	2687	2,33
	женско	2476	2,12	2430	2,11
5-9	Укупно	5876	5,02	5445	4,72
	мушко	2986	2,55	2808	2,43
	женско	2890	2,47	2637	2,29
10-14	Укупно	6794	5,80	5445	4,72
	мушко	3542	3,02	2808	2,43
	женско	3252	2,78	2637	2,29
15-19	Укупно	8093	6,91	6272	5,44
	мушко	4165	3,56	3178	2,76
	женско	3928	3,35	3094	2,68
20-24	Укупно	8079	6,90	7121	6,17
	мушко	4062	3,47	3634	3,15
	женско	4017	3,43	3487	3,02
25-29	Укупно	7765	6,63	7524	6,52
	мушко	3800	3,24	3890	3,37
	женско	3965	3,39	3634	3,15

*Републички завод за статистику - РЗС

Из табеле 2 можемо увидети да категорија становништва од 15-19 година бележи пад у 2011. години у односу на 2002. годину за 1821 лице. Иста ситуација је и са категоријом становништва од 20-24 године где је забележен пад од 958 лица, као и категоријом од 25-29 година, где је забележен пад од 241 лица.

Из угла потенцијала за будући демографски раст ова ситуација је доста забрињавајућа.

По попису који је урађен 2011. године Чачак припада градовима и општинама које су сврстане у групу дубоке демографске старости, са просечном старошћу 42,7 година.

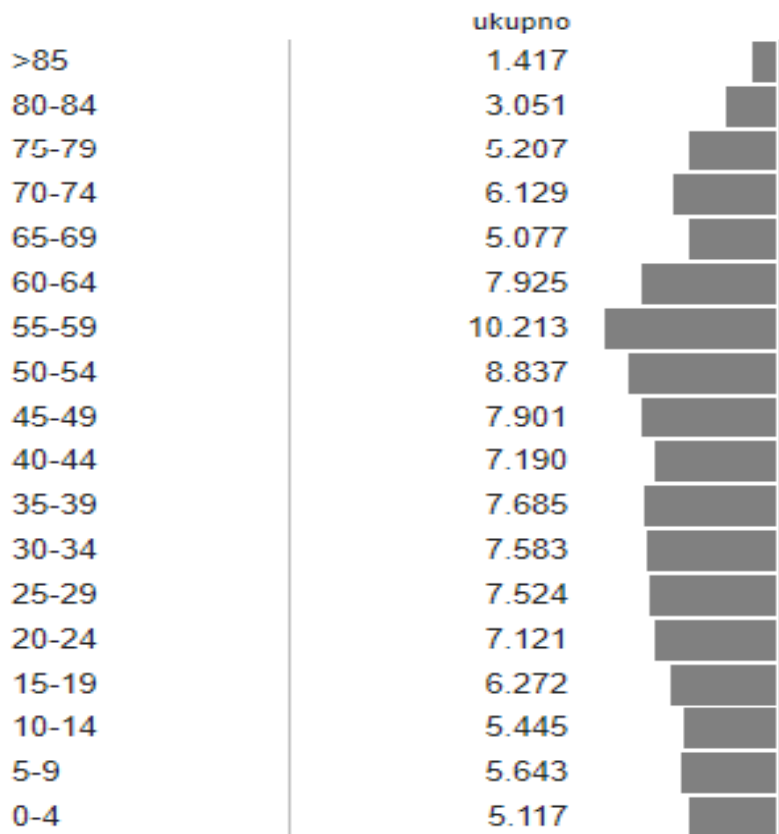
Према пројекцији Републичког завода за статистику, просечна старост средином 2017. године за град Чачак износила је 43,9 година (за жене 45,3, а за мушкарце 42,4).

Индекс старења, који по дефиницији чини однос броја становника старијих од 60 година и броја становника старости до 19 година, је висок и износи 151,3.

У претходних пет година радни контингент становништва се смањило за 4454 лица или у просеку за 890 годишње, према подацима Центра за социјални рад и РСЗ-а.

Подаци указују и на смањење броја деце како предшколског тако и школског узраста. Смањен је број и деце у средњим школама, иако то у реалности није видљиво јер значајан број ученика из других општина и градова долази у Чачак на школовање.

Укупна старосна структура у Чачку по Попису становништва из 2011.

Просек: 42,7

Табела 3. Структура становништва према етничкој или националној припадности

НАЦИОНАЛНОСТ	Попис 2002		Попис 2011	
	Број	Удео у укупном становништву (%)	Број	Удео у укупном становништву (%)
Срби	114208	97,6	110888	96,14
Црногорци	563	0,5	328	0,28
Југословени	299	0,3	117	0,10
Албанци	9	0,008	10	0,01
Бошњаци	11	0,009	15	0,01
Бугари	9	0,008	18	0,02
Буњевци	3	0,003	2	0,00
Власи	-	-	2	0,00
Горанци	12	0,01	17	0,01
Мађари	14	0,01	23	0,02
Македонци	127	0,10	112	0,10
Муслимани	53	0,05	26	0,02
Немци	4	0,003	10	0,01
Роми	383	0,3	530	0,46
Румуни	6	0,005	9	0,01
Руси	22	0,02	34	0,03
Русини	3	0,003	2	0,00
Словаци	2	0,002	2	0,00
Словенци	20	0,02	18	0,02
Украјинци	10	0,009	9	0,01
Хрвати	109	0,09	105	0,09
Чеси	5	0,004	-	-

Остали	58	0,05	56	0,05
Неопредељени	472	0,4	1125	0,98
Регионална припадност	5	0,004	24	0,02
Непознато	665	0,5	1857	1,61
Укупно	117072	100	115337	100

**Републички завод за статистику - РЗС*

Табела 4. Структура становништва старог 15 година и више према школској спреми и писмености / попис 2011

	Попис 2011		
	Укупно	Младићи	Девојке
Укупно становништво 15 и више година	99.132	47.590	51.542
Без школске спреме	1.829	221	1.608
Непотпуно основно образовање	9.609	3.194	6.415
Основно образовање	19.143	8.383	10.760
Средње образовање	53.543	28.659	24.884
Више образовање	5.437	2.783	2.654
Високо образовање	9.386	4.277	5.109
Непознато	185	73	112

**Републички завод за статистику - РЗС*

Табела 4 показује структуру становништва старијег од 15 година према школској спреми и писмености. Подаци указују да је највећи део становништва старијег од 15 година стекао средње образовање, укупно њих 53.543 односно 54% од укупног броја становништва старијег од 15 година. Поред тога, већи део становништва стекао је основно образовање које је обавезно, њих 19.143 односно 19% њих. У значајној мери заступљено је и високо образовање.

Табела 5. Структура незапослених лица према степену образовања у 2018. години

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА				
КАТЕГОРИЈЕ		УКУПНО	ЖЕНЕ	МУШКАРЦИ
	<u>УКУПНО</u>	<u>7229</u>	<u>4254</u>	<u>2975</u>
СТЕПЕН СТРУЧНЕ СПРЕМЕ	I	1232	603	629
	II	442	308	134
	III	1946	904	1042
	IV	2349	1581	768
	V	33	7	26
	VI-1	185	127	58
	VI-2	285	218	67
	VII-1	748	500	248
	VII-2	8	6	2
	VII	1	0	1

*Национална служба за запошљавање

Табела 6. Структура незапослених лица према полу и старости у 2018. години

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА				
ГОДИНЕ СТАРОСТИ		УКУПНО	ДЕВОЈКЕ	МЛАДИЋИ
	15-19 година	126	55	71
	20-24 година	469	274	195
	25-29 година	761	491	270
	30-34 година	751	492	259
	35-39 година	770	495	275
	40-44 година	850	545	305
	остали	3502	1902	1600

*Национална служба за запошљавање

Табела 7. Структура незапослених лица према степену образовања-септембар 2019. година

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА				
КАТЕГОРИЈЕ		УКУПНО	ЖЕНЕ	МУШКАРЦИ
	<u>УКУПНО</u>	<u>6161</u>	<u>3.695</u>	<u>2.466</u>
СТЕПЕН СТРУЧНЕ СПРЕМЕ	I	1.043	535	508
	II	353	234	119
	III	1.670	800	870
	IV	2.008	1.374	634
	V	33	7	26
	VI-1	177	124	53
	VI-2	229	181	48
	VII-1	637	431	206
	VII-2	9	7	2
	VIII	2	2	0

*Национална служба за запошљавање

Табела 8. Структура незапослених лица према полу и старости-септембар 2019. година

НЕЗАПОСЛЕНА ЛИЦА				
ГОДИНЕ СТАРОСТИ		УКУПНО	ДЕВОЈКЕ	МЛАДИЋИ
	15-19 година	145	73	72
	20-24 година	361	205	156
	25-29 година	654	431	223
	30-34 година	628	423	205
	35-39 година	653	437	216
	40-44 година	735	476	259
	остали	2985	1650	1335

*Национална служба за запошљавање

Према подацима националне службе за запошљавање, упоредном анализом структуре незапослених лица према стручној спреми у 2018. и 2019. години, можемо увидети да се укупан број незапослених у 2019. години смањило за 1068 лица, што представља позитивну промену.

Ако посматрамо структуру незапослених према старости, фокусирајући се на нашу циљну групу, на лица између 15 и 30 година, можемо увидети такође позитивне промене.

И поред оваквих показатеља, наглашавамо да је незапосленост младих и даље један од највећих проблема и да у наредном периоду треба радити на решавању овог круцијалног питања, које има утицаја на остатак младих у граду, на популациону политику и сл.

4.3. Људски ресурси – анализа кључних актера

СЕКТОР	Институције и организације које раде са младима
Локална самоуправа	<p>Град Чачак обавља послове социјалне, дечије и здравствене заштите и у те сврхе издваја значајна средства за младе и то:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>породиљски додатак</i> за новорођено дете (висина новчане помоћи се утврђује решењем надлежног органа за календарску годину); <ul style="list-style-type: none"> - <i>субвенције за породиље без сталног запослења</i>; - <i>финансијска помоћ за ученике</i> који похађају школе за таленте и студенте друге, треће, четврте године факултета који студирају државне факултете и на буџету су са просеком 8.5 и више; <ul style="list-style-type: none"> - <i>награда за бруцоше</i> који су међу првих пет на пријемном; - <i>финансирање превоза ученика</i> основних школа који живе више од 4км од школе; - <i>финансирање школовања деце у програму инклузије</i> (деца са посебним потребама која похађају редовне школе) и плаћање персоналних асистената за те ученике; - <i>награде за ученике и студенте који имају запажене резултате у спорту или знању</i> (прва три места на републичким такмичењима); - <i>наградна путовања за Вуковце средњих школа</i> у земље ЕУ и наградно летовање за Вуковце основних школа; <ul style="list-style-type: none"> - <i>суфинансирање спортских клубова</i>; - <i>суфинансирање Удружења који се баве младима</i>. <p style="text-align: center;">Канцеларија за младе</p> <p>Канцеларија за младе у Чачку почела је са радом 18. фебруара 2013. године. Тренутно се налази у простору Дома културе. Канцеларија за младе данас представља сервис за младе који одговара на њихове потребе кроз различите активности, манифестације, пројекте и програме. КЗМ је део управе за локални економски развој и својим свакодневним активностима утиче на побољшање положаја младих у друштву.</p>
Социјална заштита	<p style="text-align: center;">Центар за социјални рад</p> <p>Ово је кључна установа социјалне заштите која одлучује о остваривању права и коришћењу услуга појединцима и породицама којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба. Центар за социјални рад града Чачка као кључна установа социјалне заштите тежи да постане носилац унапређења социјалне заштите на локалном, а кроз иницирање повезивања установа и организација, и на регионалном нивоу, да јавно заговара унапређење положаја осетљивих група, промовише поштовање породичних вредности, друштвене солидарности и социјалне правде. Центар за социјални рад града Чачка:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Обавља послове у социјалној заштити поштовањем стандарда стручног рада и савремене професионалне праксе, - пружа подршку у превладавању социјалних и животних тешкоћа, - обезбеђује материјалну сигурност и независност појединца и породице, - чува и унапређује породичне односе, - подстиче социјалну укљученост и интеграцију осетљивих друштвених група у локалну заједницу. <p>Центар обавља послове која се тичу <i>младих</i> а у надлежности су Града (локалне самоуп раве):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Набавка уџбеника, школског прибора и опреме и поклон пакетића за материјално угрожена лица 2. Трошкови екскурзија, летовања и зимовања материјално угрожене деце 3. Трошкови школовања материјално угрожене деце и деце са сметњама у развоју 4. Привремено становање деце и омладине без родитељског старања „Кућа на пола пута“ . 5. Новчана помоћ незапосленим породиљама, комуналне субвенције за породице са троје и више деце, заштиту деце без родитељског старања, хранитељство, усвојење...
<p>Просвета</p>	<p>Основне школе:</p> <p>ОШ 1. новембар (Специјална)</p> <p>ОШ 22. децембар</p> <p>ОШ Божо Томић</p> <p>ОШ Бранислав Петровић</p> <p>ОШ Владислав Петковић Дис</p> <p>ОШ Вук Караџић</p> <p>ОШ Др Драгиша Мишовић</p> <p>ОШ Ђенерал Марко Ђ. Катанић</p> <p>ОШ Милица Павловић</p> <p>ОШ Музичка школа Др Војислав Вучковић</p> <p>ОШ Прељина</p> <p>ОШ Ратко Митровић</p> <p>ОШ Свети Ђакон Авакум</p> <p>ОШ Свети Сава</p> <p>ОШ Степа Степановић</p> <p>ОШ Танаско Рајић,</p> <p>ОШ Татомир Анђелић</p> <p>ОШ Филип Филиповић</p> <p>Средње школе</p> <p>1.новембар</p>

	<p>Гимназија Економска школа Машинско-саобраћајна школа Медицинска школа Музичка школа "Др Војислав Вучковић" Прехрамбено-угоститељска Техничка школа Високошколске установе Агрономски факултет Висока пословна школа струковних студија Чачак Висока школа "Академија за пословну економију" Висока школа за пословну економију и предузетништво Висока школа техничких струковних студија Чачак Факултет техничких наука Чачак</p>
<p>Запошљавање</p>	<p>Национална служба за запошљавање – филијала Чачак Програми и мере активне политике запошљавања Националне службе за запошљавање утврђени су Националним акционим планом запошљавања и реализују се у складу са законом и применом правила о државној помоћи.</p> <p>Програми и мере активне политике запошљавања који се, у циљу повећања запослености и смањења незапослености, реализују су:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.) Посредовање у запошљавању лица која траже запослење: 2.) Професионална оријентација и саветовање о планирању каријере 3.) Субвенције за запошљавање послодавцима 4.) Подршка samozapošljavanja 5.) Додатно образовање и обука 6.) Подстицаји за запошљавање корисника новчане накнаде 7.) Јавни радови 8.) Мере активне политике запошљавања за особе са инвалидитетом 9.) Суфинансирање програма или мера активне политике запошљавања предвиђених локалним акционим плановима запошљавања средствима из републичког буџета
<p>Здравство</p>	<p>На територији града Чачка налази се:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 17 здравствених амбуланти - 1 болница - 1 дом здравља - 1 медицина рада <p>Поред наведених установа у Чачку ради и Завод за јавно здравље. Завод за јавно здравље прати, истражује и проучава здравствено стање и здравствену културу становништва, стање и квалитет животне средине, узроке, појаве и ширења болести, утицаје</p>

	<p>еколошких фактора на здравље, и предлаже и предузима одговарајуће мере у циљу заштите и унапређења здравља људи.</p> <p>Сви побројани капацитети у здравству стоје на располагању и младима, било директно (куратива) или или индиректно (преко програма превенције ризичних понашања и сл.)</p>
<p>Институције културе</p>	<p>ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА „Владислав Петковић Дис“</p> <p>Ово је најстарија установа културе у Чачку, са традицијом дугом преко 170 година. Од 2019. године Библиотека је смештена у новој згради у Синђелићевој улици бр. 24. Она испуњава све националне стандарде за јавне библиотеке и као установа културе једна је од највећих и најсавременијих у Србији.</p> <p>Књижни фонд Библиотеке броји више од 250.000 публикација, у штампаном или дигиталном облику, у оквиру којег се налазе стручне публикације, белетристика, старе и ретке књиге, три легата, часописи, ситни библиотечки материјал (разгледнице, фотографије, плакати). Укупан број активних корисника Библиотеке је око 7.000 на годишњем нивоу, а број пружених услуга преко 200.000. Пружање услуга свим узрастима и категоријама становништва организован је преко рада одељења и служби: Одељење за децу и младе, Позајмно одељење за одрасле, Одељење стручне књиге, Завичајно, Одељење обраде, Одељење периодике, Матична служба, Одељење за програме и издавачку делатност, Центар за дигитализацију. Библиотека активно обавља своју делатност и у четири сеоска огранка у Заблаћу, Мрчајевцима, Прељини и Пријевору.</p> <p>Током године Библиотека има велики број програмских активности које популаришу књигу и читање, промовишу културну баштину, едукују становништво, нарочито децу и младе. Сваке године Библиотека организује две препознатљиве манифестације (Дисово пролеће и Штампана реч) као и бројне програме: књижевне вечери, трибине, изложбе, предавања, радионице, квизове за децу и младе, гостовање писаца и других уметника, организоване посете ученика.</p> <p>Библиотека посебан акценат ставља на рад са младима, увек уважавајући њихове потребе и изборе. У оквиру нове зграде Библиотеке једно крило објекта посвећено је новоформираном Одељењу за децу и младе, са укупном корисном површином од преко 350 квадратних метара на три нивоа. Овај простор за децу и младе предвиђен је да функционише у складу за узрастом и интересовањима младих корисника Библиотеке. Младима су намењени посебни културни програми, филмске пројекције, едукативне радионице и трибине осмишљене и реализоване у сарадњи са школама, Канцеларијом за младе, невладиним сектором и свима заинтересованима за квалитетније културне садржаје и едукацију младих. Бесплатне чланарине за одличне ученике и попусти на колективни упис већ су одавно пракса у чачанској Библиотеци.</p> <p>Градска библиотека активно подржава стваралаштво младих, па је у оквиру манифестације Дисово пролеће младима намењено пет</p>

литерарних конкурса, укључујући и конкурс Награде „Млади Дис” за прву песничку збирку. Преласком у нови објекат, Библиотека је добила могућност да испуни све мултимедијалне и информационе потребе младих и да раније спорадичне програме намењене младима претвори у сталне. Млади сада на располагању имају нови и унапређени простор читаоница, које су опремљене интернетом, електричном мрежом, климатизацијом и рачунарима, сале за културно-едукативне садржаје, групно учење или неформалне састанке, простор за одмор и релаксацију, итд.

Током 2020. године планира се почетак рада Одељења стране књиге, које ће омогућити доступност књига и друге грађе на великом броју језика света, а тиме и додатне могућности за образовање и усавршавање. У плану је и опремање простора за тинејџере и адолесценте потребном мултимедијалном опремом и адекватним намештајем, у циљу стварања услова за креативно изражавање младих уз просторну, техничку, логистичку и другу подршку запослених Библиотеке.

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА "Надежда Петровић"

Уметничка галерија “Надежда Петровић” је основана 1961. године. Носи име велике српске сликарке Надежде Петровић, рођене у Чачку.

Основна делатност Галерије је праћење и активно учешће у дешавањима на пољу савремене ликовне/визуелне уметности кроз изложбenu делатност, заштиту покретних културних добара и издавачку делатност. Галерија поседује сопствени фонд и функционише по музеолошким принципима. Галеријски фонд чини нешто више од 1700 експоната разврстаних у седам збирки до којих се током претходних година дошло путем откупа, поклона или финансиране продукције што је случај са збиркама; 1) *Надежда и савременици* 2) *Југословенска уметност друге половине XX века* 3) *Савремена уметност*; и које се даље могу попуњавати, док су четири збирке: 4) *Спомен-збирка Богића Рисимовића Рисима* 5) *Збирка цртежа и карикатура Пјера Крижанића* 6) *Легат породице Боже Продановића* и 7) *Соњин дом (Спомен-збирка "Соња Савић")* у Галерију ушле као целине и резултат су поклона наследника или власника.

Од оснивања Галерија континуирано, сваке друге године, организује *Меморијал Надежде Петровић*, најстарију и једну од најреферентнијих изложби у Србији и региону на којој се презентује актуелна визуелна сцена српског и југоевропског уметничког простора. Поред *Меморијала*, организују се и друге редовне изложбе: "Млади" (од 1969), Награђени на Меморијалима (од 70-тих), "Графика" (од 2003), "Препознавање" (од 2006), као и друге врсте изложби – самосталне, групне, студијске, концептуалне, проблемске, историјске, едукативне, ревијалне. Поред изложби организују се и приређују и други програми – промоције, презентације, семинари, панел дискусије, ликовне и стручне радионице, филмске и видео пројекције, књижевне вечери, перформанси, уметничке акције, концерти и сл.

Галерија је добитник неколико награда од којих су најзначајне: *Награда Општине Чачак* (Чачак, 1999), *Вукова награда* (Београд, 2001), *Награда за најбољу галерију у Србији у 2010. години*, (Нови Сад, 2011) са образложењем о постизању високих галеријских домета и одржавања светских галеријских стандарда.

Галерија апсолутно поседује потенцијале, а и жељу, за позиционирањем на место водеће установе овог типа у централној Србији и међу неколико респектабилних у нашој земљи, што је делимично и сада случај. Поред основне делатности – послова чувања, заштите и презентације културног наслеђа (кроз сопствене збирке), континуирано се афирмише и негује култура сећања везано за лик и дело Надежде Петровић и непосредно активно учествује на актуелној ликовној/ визуелној сцени кроз представљање уметничких пракси и финансирањем уметничке продукције. Даљим профилисањем установа иде ка томе да постане регионални центар из области којима се бави са акцентом на резиденцијалне, партнерске и мултимедијалне пројекте, продукцију у области савремених визуелних уметности, значајном издавачком делатности, едукативним активностима намењених различитој популацији (посебно младима), уз плански пласман истраживачких, уметничких, едукативних и ревијалних програма из сопствене продукције.

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА "РИСИМ"

Галерија "Рисим" је саставни део уметничке галерије "Надежде Петровић" и представља легат породице Рисимовић. У њој је стална поставка слика Богића Рисимовића-Рисима, сликара, песника и приповедача, рођеног 14. марта 1926. године у Чачку. Формирана је 1992. године. Галерија се користи поставке и за друге изложбе и уметничке садржаје.

ДОМ КУЛТУРЕ

Дом културе је основан 1971. године. Центар је културних догађања, чврсто укореван у свеукупни друштвени и привредни живот града.

Дом културе је у значајној мери иницијатор и креатор културних навика Чачана. Налази се у центру града, у упечатљивом здању (на око 4.000м² корисне површине), ауторском делу из 1970. године загребачког архитекте Луја Шверера.

Дом је од почетка рада, 3. децембра 1971. године, до данас, презентовао публици бројне позоришне и филмске представе, концерте, изложбе, књижевне вечери, трибине. Основне програмске целине Дома културе су: Позоришни програм, Ликовни програм, Књижевни програм, Културно-образовни програм, Музичко-сценски програм и Филмски програм. Едукативни садржаји реализују се кроз активности Глумачке радионице, Студија за анимацију ANIMATIC, Ликовног студија за децу и одрасле и школе балета "Лујо Давичо".

Издавачку делатност чине часопис за културу и уметност "Градац".

Дом културе посебну пажњу посвећује организацији значајних манифестација: Међународног фестивала анимације АНИМАНИМА, изложбе Дани фотографије у Србији и ликовне изложбе Пролетни анале.

Осим креирања и презентације културно-уметничких програма, Дом културе се бави и организацијом семинара, сајмова, комерцијалних презентација и других манифестација.

НАРОДНИ МУЗЕЈ

Народни Музеј у Чачку је основан 1952. године. Народни музеј у Чачку је комплексна установа која се брине о културном наслеђу Чачка и најближе околине, укључујући и простор Драгачева и Ивањице. Чување и промоција посебног регионалног историјског, уметничког и културног идентета почива на истраживању и приказивању остатака прошлости, почев од палеонтологије, археолошких артефаката, преко народног и уметничког стваралаштва, до приказа тема из историје, националне и регионалне, са темама од праисторије до савременог доба.

Установа је конципирана као регионални музеј који у свом саставу има пет одељења: за палеонтологију, археологију, историју, историју уметности и етнологију. Музеј има и лабораторију за конзервацију, библиотеку, фото лабораторију и водичку службу.

Послање Народног музеја у Чачку јесте развој свих сегмената музејске делатности, отвореност ка јавности, тежња ка повећању квалитета живота усмерена ка добробити целог друштва и окружења у коме се делује. Брига о културном наслеђу обезбеђује комуникацију са друштвом, размену знања, идеја и искуства, односно непрекидно учење које је део општих тежњи за локалним националним и регионалним развојем.

МЕЂУОПШТИНСКИ ИСТОРИЈСКИ АРХИВ

Архив, сређује, чува, штити и публикује архивску грађу која сведочи о слојевитој економској, политичкој и културној прошлости Чачка и Моравичког округа. Издавач је зборника архивске грађе, часописа "Изворник". Организује изложбе писаних сведочанстава и фотографија из прошлости.

ГРАДСКО ПОЗОРИШТЕ ЧАЧАК

Градско позориште Чачак је најмлађа устнова културе у нашем граду. Основано је 2018. године са тренутним седиштем у Синђелићевој 24. Град Чачак је за функционисање ове устнове определио три милиона динара. Свој рад започели су позоришном представом „Триптих о радницима“ за коју су добили награду за глумачко остварење на фестивалу „Јоаким Вујић“. Установа је једногласном одлуком примљена у Заједницу професионалних позоришта Србије.

Цивилни сектор

Удружење грађана „Чачак мој град“ - Бави се организовањем еколошких акција и промоцијом омладинског активизма.

Удружење „Алтернатива за Чачак“ - Бави се издавањем часописа “Трамвај”. Часопис је конципиран тако да подстакне младе на активизам, да сами покушају да промене неке ствари и да Чачак постане пожељно место за живот. Часопис Трамвај је првенствено

намењен средњошколцима и студентима, али и старијима, јер су текстови доступни свима.

Културни центар „Лифт“ - Културни центар Лифт је омладинско удружење усмерено на унапређење друштвеног живота и решавање проблема из окружења. Основу деловања удружења чине активности из области културе, науке, едукације, економије, друштвеног активизма и омладинске политике.

Удружење „Суадео“ Чачак - Циљеви Удружења су: едукација незапослених лица у смеру њиховог усавршавања и омогућавања прилике да сами започну свој посао; укључивање млађих категорија друштва у пословни свет и у том смеру усмеравање њихових потенцијала; едукација и консултације за мала и средња предузећа у смислу подстицања, подизања капацитета и усаглашавања њиховог начина пословања са начином пословања предузећа на развијеном европском и светском тржишту.

Удружење „Иницијатива за Чачак“ - Иницијатива за Чачак је удружење грађана које на креативан начин лоцира и решава проблеме, како индивидуалне тако и проблеме шире заједнице . Иницијатори су млади волонтери који желе да учествују у креирању друштвено - културног живота у нашем граду.

Удружење „Покрет српске омладине“ - Удружење се бави активно бави организовањем хуманитарних акција и промоцијом омладинског активизма.

Удружење „Позитива“ Чачак - Удружење је невладино и непрофитно, основано на неодређено време ради остваривања одређених циљева унапређења положаја младих у друштву, њихово активно укључивање у друштвене процесе и едукације младих. Фокусирани су на културно - уметничке пројекте.

Одред извиђача Војвода Степа – својим деловањем остварује мисију извиђаштва, односно доприноси образовању младих људи кроз систем вредности заснован на извиђачком завету и закону, помаже изградњу бољег света у коме су млади остварени као појединци и имају конструктивну улогу у друштву. Одред развија код деце и младих љубав према природи и животу у њој.

Спортско удружење „Пријатељи 032“ – Бави се организацијом различитих спортских догађаја и турнира. Организују хуманитарне турнире.

Удружење „Ирмос“ – Удружење припрема програме из области духовности, културе, науке и образовања. Поред тога организује и хуманитарне акције за оне којима је помоћ потребна.

Удружење „Унија младих“ - Унија младих Чачак је добровољно, невладино, нестраначко и непрофитно удружење, основано на

	<p>неодређено време ради остваривања циљева у области омладинске политике, промоције предузетништва и социјалног предузетништва, социјалне инклузије, изградње грађанског друштва, регионалне и међународне сарадње, неформалне едукације, одрживог развоја и заштите животне средине и унапређивања партиципације и активизма.</p> <p>Удружење „Попусти за младе“ – удружење се бави подстицањем младих на акције у области волонтерства, њиховом едукацијом и интеграцијом како у Србији, тако и у региону, унапређењем локалне заједнице кроз омладинске пројекте, промоцијом међусобне толеранције, друштвене и еколошке одговорности.</p>
Верске заједнице	<p>При Српској Православној Цркви „Успења Пресвете Богородице“ у Чачку постоји Православни хор који окупља младе.</p> <p>У време празника које прославља Црква, организују се представе и предавања са пригодном тематиком.</p>
Полиција	МУП Републике Србије, Полицијска управа Чачак
Медији	<p>У Чачку постоје и раде следећи медији:</p> <p>Телевизије: МОЈА ТВ; РТВ Галаксија 32; ТВ Лав плус</p> <p>Писани медији: Чачански глас; Чачанске новине;</p> <p>Портали: Б медиа Глас Западне Србије; Елицентар Инфо светионик Медиа портал; Морава инфо Објективно1; Озон прес; Прес лидер Рефлектор</p>

	<p>Радио станице: Озон радио; Радио 96; Радио Ксанаду; Радио ТДИ ЦЕНТРАЛ; Радио Чачак; Радио Ценарика; Радио Цокер; Дописништва: Бета; Блиц; Вечерње новости; Глас Западне Србије (Б92, Прва, Тањуг...); Глас јавности. Наше новине; Политика; РТС;</p> <p>Сви локални медији показују велико интересовање за теме које су повезане са младима и често извештавају о активностима и достигнућима младих.</p>
<p>Спортске организације и удружења</p>	<p>Грана: Фудбал ФК „Борац 1926“ Чачак ФК „ Слобода“ Чачак ФК „Арес 2015“ ФК „Полет“ Љубић ФК „Орловац“ Мрчајевци ФК „Полет Трбушани“ Трбушани ФК „Гаврило Принцип“ Вранићи ФК „Лугови“ Лугови ФК „Пријевор“ Пријевор ФК „Омладинац“ Заблаће ФК „Младост Прељина“ Прељина ФК „Јединство ГГ“ Горња Горевница ФК „Ракова“ Прељина ФК „Гаучоси“ ФК „Омладинац“ Заблаће ФК „Планинац“ Вујетинци ФК „Младост радост“ Чачак Фудбалски савез града Чачка</p>

ФК „Чачак 94“ Чачак
Удружење фудбалских тренера Чачак
ФК „Морава Катрга“ Катрга
ФК „Парменац“ Парменац
ФК „Бип“ Чачак
ОФК „Деци с љубављу“ Чачак
ФК „Слатина“ Слатина
ФК „Задругар“ Доња Трепча“
ФК „Јединство Коњевићи“ Коњевићи
ФК „Киндер“ Чачак
ФК „Вујан“ Прислоница
ФК „Пријатељи“ Чачак
ФК „Будућност“ Станчићи
ФК „Малба“ Жаочани
ФК „Спартак“ Трнава
ФК „Морава Мојсиње“ Мојсиње
ФК „Слобода“ Чачак
ФК „Рудар“ Бресница
ФК „Кеј“ Чачак
ФК „Миоковци“ Миоковци
КМФ „Борац“ Чачак – фудсал
Грана: Кошарка
КК „Борац“ Чачак
КК „Младост“ Чачак
КК „Железничар“ Чачак
ОКК „Чачак 94“ Чачак
ЖКК „Моравац“ Чачак
ЖКК „Ча баскет тим“ Чачак
КК „Морава“ Вапа
СУ „Топ зицер“ Чачак
Грана: Рукомет
ОРК „Младост“ Чачак
ЖРК „Кошутњак“ Чачак
ЖРК „Атеница“ Чачак
ЖРК „Чачак“ Чачак
РК „Вукови“ Чачак
Грана: Одбојка
ОК „Лотус“ Чачак
ОК „Чачак“ Чачак
ОК „Борац“ Чачак
ОК „Слобода С“ Чачак

Грана: Бициклизам
БК „Борац“ Чачак
Грана: Карате
ККС „Борац“ Чачак
ККС „Смт“ Чачак
ККС „Полет“ Чачак
КК „Младост“ Чачак
КК „Слобода“ Чачак
Карате савез града Чачка
Карате савез уже Србије
Грана: Тенис
ТК „Слобода“ Чачак
ТК „Тенис поинт“ Чачак
ТК „Пужић“ Чачак
ТК „Колос“ Чачак
ТК „Чачак“ Чачак
Грана: Атлетика
АК „Чаак“ Чачак
АК „Слобода“ Чачак
АУ „Борац ветерани“ Чачак
Грана: Стони тенис
СТК „Борац“ Чачак
Грана: Коњички спорт
КК „Миленко Никшић“ Чачак
КК „Грива“ Чачак
Грана: Школски спорт
Савез за школски спорт Чачак
Грана: Ауто-мото спорт, аутомобилизам
АМСК „Чачак“ Чачак
СУ МКК „Танаско Рајић“ Чачак
АМК „Манчула“ Чачак
АСК „Херц“ Трнава
АСК „WRR“ Чачак
АСУ „Тјунинг стајлинг“
Грана: Рвање, Џудо, Кик бокс
Рвачки клуб „Борац“ Чачак
Џудо клуб „Борац“ Чачак
Џудо клуб „Роки“ Чачак
Кик бокс клуб „Борац“ Чачак
Грана: Шах, стони тенис, тенис
ШК „Борац“ Чачак

СШУ „Трепча“ Горња Трепча

Грана: Боди билдинг

ББК „Борац“ Чачак

ББК „GYM-i“ Чачак

ББК „Атлета“ Чачак

ББИФСК „Белфра“ Чачак

Грана: Планинарство

ПК „Фра“ Чачак

ПД „Каблар“ Чачак

Грана: Плес, спортски плес, спортска рекреација

ПК „Star dance studio“ Чачак

ПК „Луна“ Чачак

СУ „Више од игре јуниор“ Трнава

Грана: Куглање

КК „Чачак“ Чачак

Грана: Ватерполо и пливање

ВК „Борац“ Чачак

ВК за даме „Борац“ Чачак

ПК „Борац“ Чачак

Клуб водених спортова особа са инвалидитетом „Борац“ Чачак

Клуб за синхроно пливање „Борац“ Чачак

Клуб за скокове у воду „Борац“ Чачак

Остали спортови:

Куглашки клуб „Чачак“ Чачак

Кајак клуб „Чачак“ Чачак

Клуб америчког фудбала „Angel warriors“ Чачак

Стрељачки клуб „Борац“ Чачак

Стреличарски клуб „Прељина“ Чачак

Стреличарско удружење „Вукови“ Чачак

Триатлон тим „Борац“ Чачак

Билијар клуб „Либеро 5“ Чачак

Пливачки клуб „Чачак“ Чачак

Клуб екстремних спортова „Agmadillo“ Чачак

Параглајдинг клуб „Парасекс“ Чачак

Удружење спортских риболоваца „Морава 1923“ Чачак

Аеро клуб „Овчар Каблар“ Чачак

Спортски билијар клуб „Royal“ Чачак

Бадминтон клуб „Чачак“ Чачак

Спортско боксерско удружење Чачак

СУ за практично стрељаштво „Борац“ Чачак

СУ „Fit Up“ Чачак

	<p>СК „Морава“ Чачак СТКИ „Ча“ Чачак СК „Гребићи“ Чачак СУ глувих и наглувих Чачак СК слепих „Додир“ Чачак СК „Cadist“ Чачак Пикадо клуб „Фамилија 032“ ПУ „Rio de Ridage 149“ Риђаге СУ „Па како“ Чачак СУ ашихара каикан „Обилић“ Чачак Билијар клуб „Кикс“ Чачак</p>
<p>Друге друштвене организације и удружења која се баве младима</p>	<p>КУД „Српски јелек“ Чачак КУД „Бамби“ Чачак КУД „Абрашевић“ Чачак КУД „Радиша Поштић“ Мрчајевци ЖКУД „Дуле Милосављевић“ Чачак Балканска мрежа за образовање на даљину „Баден“ Чачак Књижевно друштво Мрчајевци Демократско орјентисано удружење „Бибија ром“ Чачак Удружење рома Чачак Друштво за борбу против шећерне болести „Диабетес меллитус“ Чачак Клуб за неговање традиције и обичаја шумадијског краја „Круг“ Чачак Међуопштинска организација слепих Чачак Међуопштинско удружење глувих и наглувих Чачак Светско удружење Чачана и пријатеља из Чачка Удружење „Архео аматери Србије“ Чачак Удружење дистрофичара Моравичког округа Удружење женског предузетништва „Надежда Петровић“ Чачак Удружење за помоћ ментално недовољно развијеним особама Чачак Удружење мултипле склерозе Чачак Удружење рома „Будимо људи“ Чачак Удружење параплегичара Чачак Уметничко друштво „Градац“ Чачак Феријални савез Чачка Фото кино клуб „Чачак“ Чачак Центар за развој аудиовизуелних медија „Кинокулт“ Чачак Удружење грађана „Географско еколошко друштво“ Чачак Регионални центар за професионални развој запослених у образовању Центар за самостални живот особа са инвалидитетом Чачак</p>

4.4. ФИНАНСИЈСКИ РЕСУРСИ

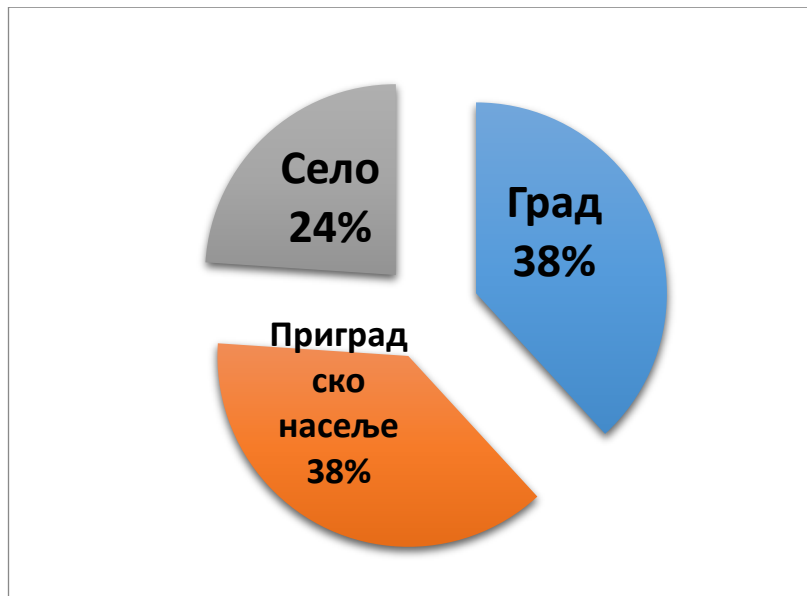
Издавања из градског буџета за потребе младих

Врста трошка	2016.	2017.	2018.	2019.
Издавања за рад канцеларије за младе	61.000,00	486.000,00	747.000,00	750.000,00
Студентске и ученичке награде и стипендије	16.708.000,00	18.336.000,00	17.588.000,00	15.068.000,00
Наградна екскурзија за вуковце средњих школа	698.750,00	1.214.500,00	1.595.700,00	1.555.965,00
Дотације невладиним организацијама – програми младих	800.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00
Спортска удружења и активности везане за спорт деце	50.543.621,98	74.501.653,43	82.921.627,87	83.037.990,43
Финансирање културно уметничких друштава и удружења из области културе	3.441.222,01	3.193.849,20	3.183.600,00	3.895.000,00
УКУПНО	72.252.593,99	98.732.002,63	107.035.927,87	105.306.955,43

<p style="text-align: center;">S <u>Предности</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Постојање Канцеларије за младе • Постојање Омладинског клуба при Канцеларији за младе • Добра локација и видљивост КЗМ • Постојање великог броја институција и организација у Чачку које се баве младима • Постојање стратешких докумената који се односе на младе • Развијена сарадња са школама и постојање ученичких парламената • Постојање спортске инфраструктуре и велики број спортских клубова • Постојање културно – уметничких друштава • Постојање буџета за стипендирање успешних ђака и студената • Постојање активног НВО сектора • Подршка локалне самоуправе и активна омладинска политика • Учешће младих у извршној и законодавној власти 	<p style="text-align: center;">W <u>Слабости</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Одлив младих и образованих у друге градове и државе • Незапосленост младих • Незаинтересованост младих за активно деловање у друштву • Незаинтересованост младих да се информишу • Нерешен статус координатора • Недовољан број и разноликост високошколских установа у граду • Недовољна понуда сезонских послова који би били извор финансија током летњег распуста и добар начин за стицање радних навика • Неспремност младих да се доквалификују или преквалификују
<p style="text-align: center;">O <u>Могућности</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Постојање Националне стратегије за младе и МОС-а • Пројекти са домаћим и иностраним партнерима • Постојање КЗМ • Израда ЈАП • Могућност примене добре праксе других градова и у крајњој инстанци држава • Доступност фондова • Развијање свести у заједници о значају и улози младих у развоју друштва • Развој предузетничког духа код младих људи, путем Start up центра и система дуалног образовања • Подршка локалне самоуправе и воља за спровођењем омладинске политике • Подстицајна средства града и Републике 	<p style="text-align: center;">T <u>Претње</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Економска ситуација и сиромаштво друштва које се рефлектује и на млађе становништво • Недостатак финансијских средстава за реализацију пројеката који потичу од стране младих • Неповољна ситуација на тржишту рада када су у питању млади • Промовисање неморалног и непримереног понашања на телевизији и другим изворима који су доступни младима, што може негативно утицати на развој њихове личности у будућности

Први корак при изради ЛАП-а био је спровођење анкете како би се прикупили подаци о младима у граду Чачку. У истраживању је учествовало 330 испитаника, од чега 145 мушког и 185 женског пола, узраста од 15 до 29 година. У овом одељку визуелно ћемо представити резултате спроведене анкете.

Графички приказ бр 1.

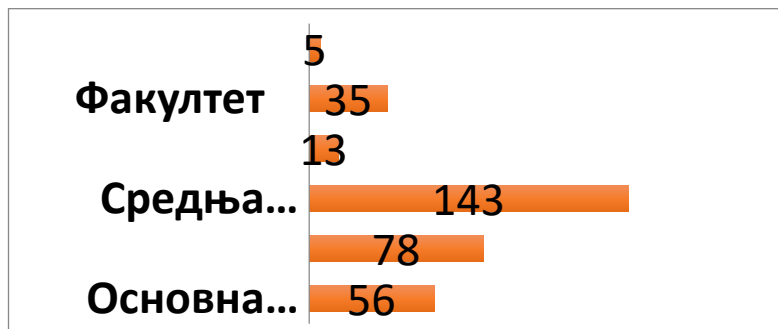

Извор: Анкета

Наши испитаници су се изјаснили да 38% њих живи у граду, 38% у приградским насељима и 24% у селу.

Највише испитаника у том тренутку похађало је средњу школу IV степена (143) и III степена (78), затим основну школу (56), факултет (35) и вишу школу (13) и постдипломске студије (5).

Графички приказ бр. 2

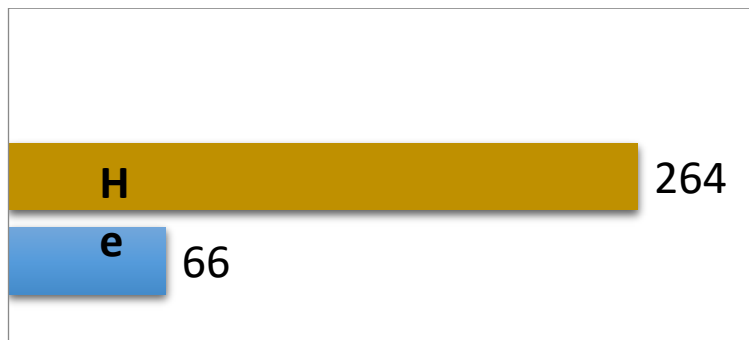

Извор: Анкета

Запосленост

Када је реч о запослености, њих 264 је незапослено, док се њих 66 изјаснило као запослено.

Графички приказ бр. 3

Извор: Анкета

У тренутку спровођења анкете:

- 84% младих нису у процесу тражења посла
- 89% се не налази на евиденцији НСЗ
- 16% младих су чланови неке омладинске задруге

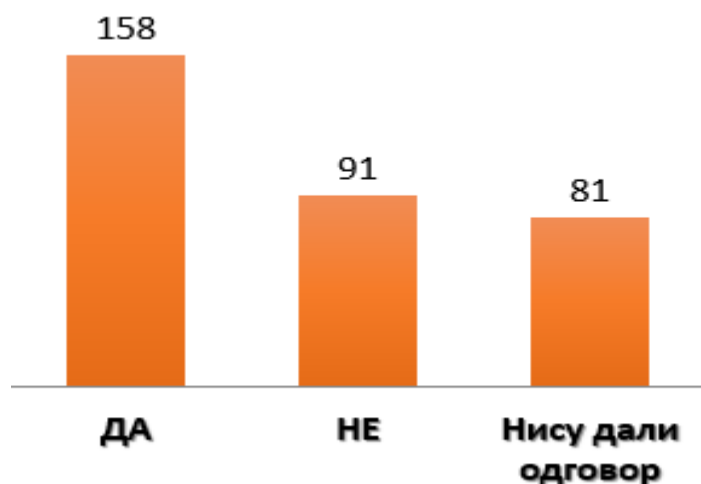
53% младих информисано је о програмима рада у Чачку као што је стажирање, приправнички и волонтерски рад. 37% њих сматра да би курс неког страног језика олакшао процес тражења посла, док 22% сматра да би то била обука за рад на рачунару.

56% младих који су учествовали у анкети изјаснило се да су задовољни могућностима које имају у Чачку, пре свега Спортским центром, Канцеларијом за младе, организацијом манифестација које се организују у граду и околини. Њихово незадовољство односило се пре свега на непостојање биоскопа у граду, куглане, већег броја факултета и смерова у граду. Када је реч о смеровима, школа која недостаје је Пољопривредна, смер шумарство.

Здравље младих

На питање да ли воде рачуна о својој исхрани млади су одговорили на следећи начин:

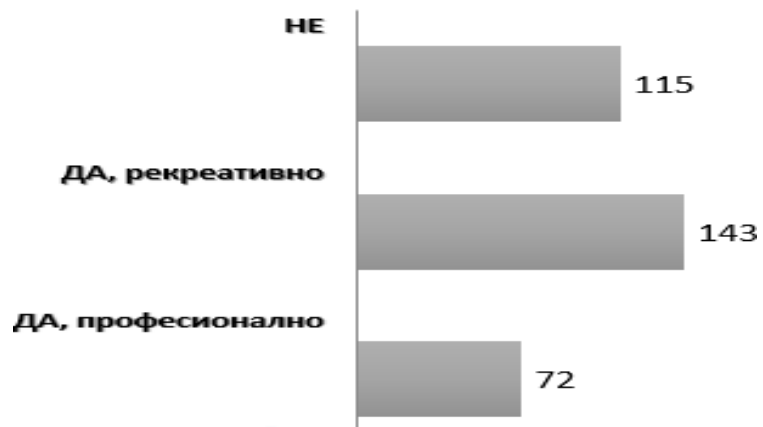
Графички приказ бр 4.

Извор: Анкета

На питање да ли се баве спортом одговорили су овако:

Графички приказ бр. 5

Извор: Анкета

Од 330 испитаника њих 115 је одговорило да се не баве никаквим видом спорта, 143 да се баве рекреативно, а 72 испитаника да се баве професионално. Овај графички приказ указује на потребу веће промоције спорта и здравих стилова живота код младих.

На питање да ли конзумирају алкохол одговор је визуелно изгледао овако:

Графички приказ бр. 6

Извор: Анкета

Питање везано за коришћење контрацептивних средстава (кондом, пилуле и др) изгледало је овако:

Графички приказ бр. 7

Извор: Анкета

На питање да ли одлазе код лекара и зубара одговорили су на следећи начин:

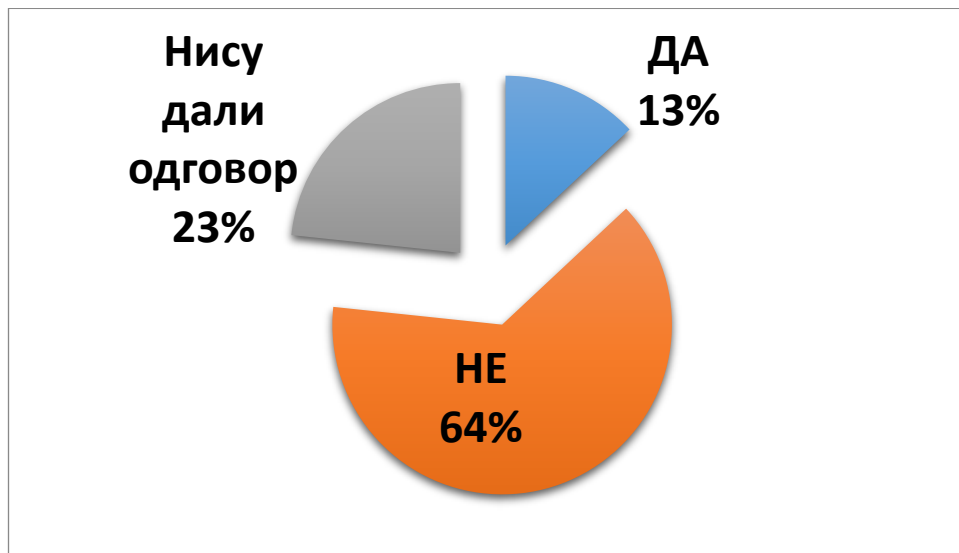
Графички приказ бр. 8

Извор: Анкета

На питање да ли сте пушач одговорили су на следећи начин:

Графички приказ бр. 9

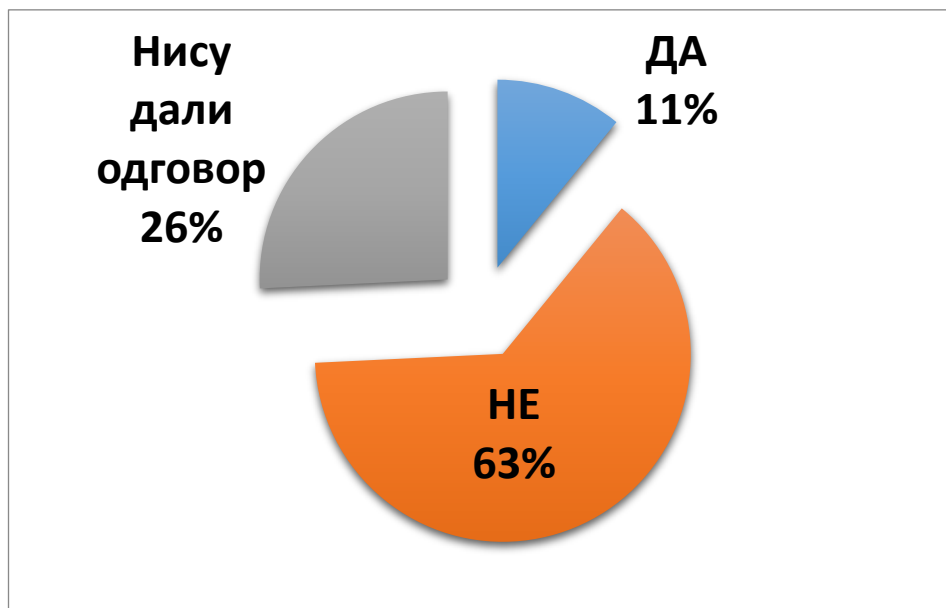

Извор: Анкета

64% њих дало је негативан одговор, што је заиста похвално, 13% њих одговорило је са да, док 23% није дало одговор. Иако већина не конзумира цигарете потребно је едуковати младе о штетностима конзумирања цигарета.

На питање везано за конзумирање марихуане или друге психоактивне супстанце одговори су изгледали овако:

Графички приказ бр. 10

Извор: Анкета

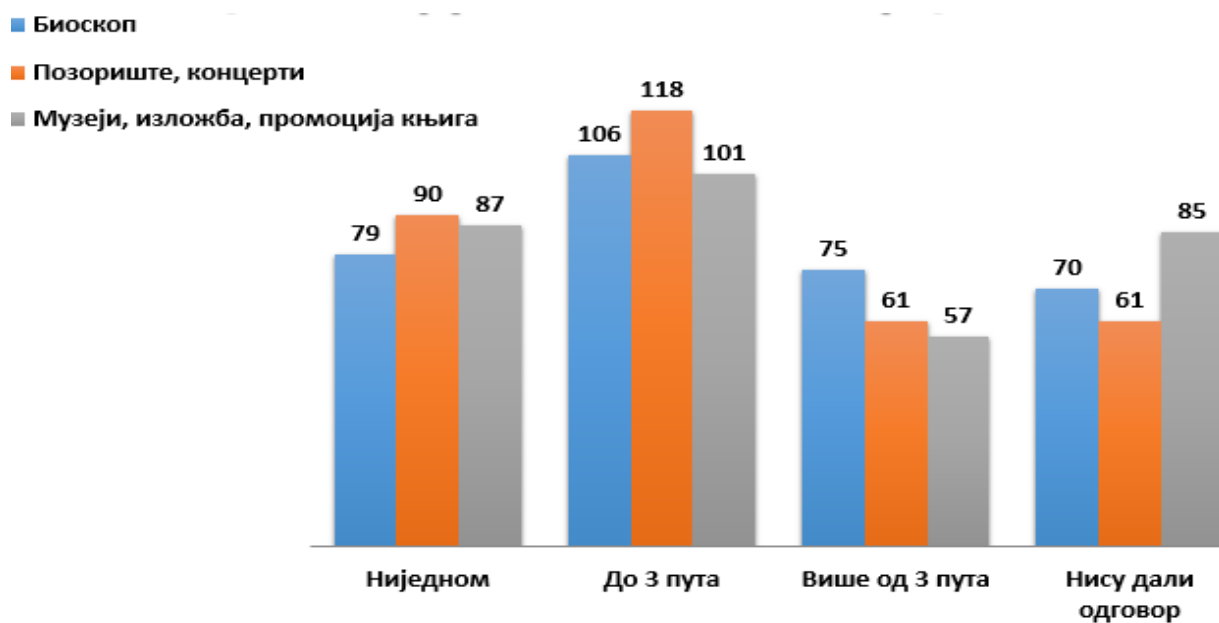
Ситуација је слична као и код питања везаног за конзумацију цигарета.

Млади Чачани сматрају да би развој спорта, правилна исхрана, постојање затвореног базена, програми у борби против наркоманије, као и бесплатни здравствени прегледи допринели побољшању здравља.

Култура

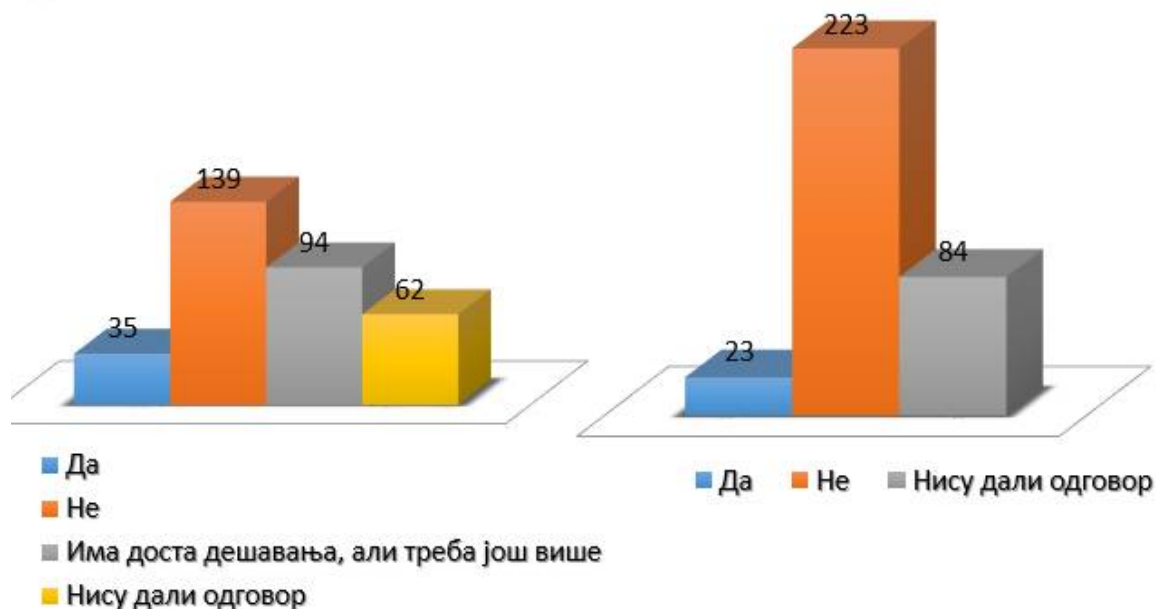
Колико често посећују биоскоп, позориште, концерте, музеје, изложбе, промоције књига (у последњих 12 месеци)?

Графички приказ бр. 11, 12 и 13

Да ли у Чачку има довољно културних дешавања?

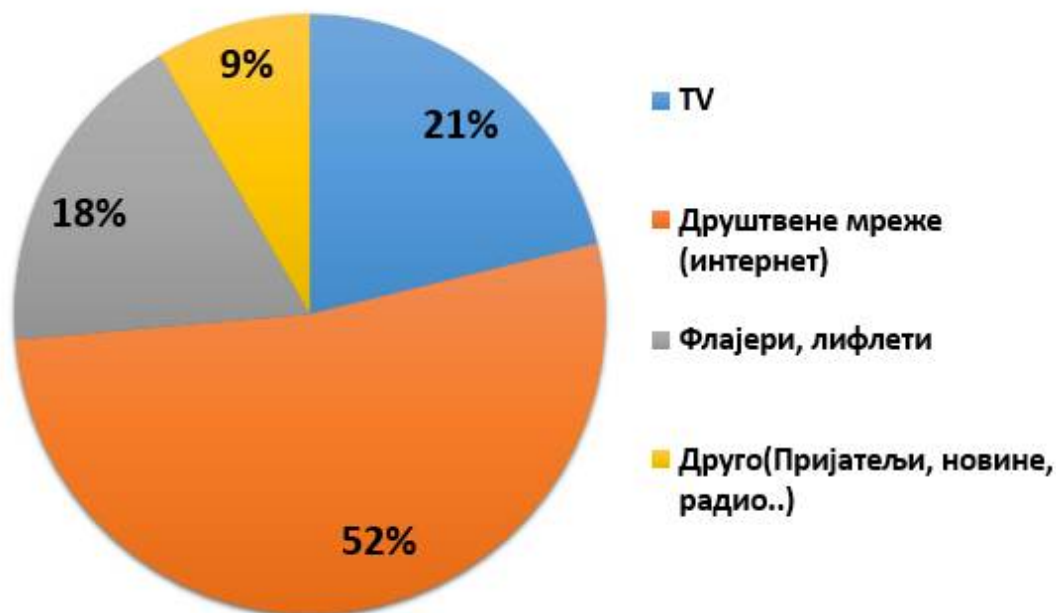
Да ли млади у Чачку довољно прате културна дешавања?

Извор: Анкета

Начини на који се млади информишу су следећи:

Графички приказ бр. 14

Извор: Анкета

Шта у Чачку недостаје од културних дешавања?

Графички приказ бр. 15

Извор: Анкета

Да ли млади сматрају да су информисани о културним дешавањима у Чачку?

Графички приказ бр. 16

Извор: Анкета

Начини на које се млади могу подстаћи да активније прате дешавања су:

- Разноврснијом понудом културних догађаја за младе,
- Ефикаснијим начином информисања младих о култури.

Према резултатима анкете, млади највише свог слободног времена проводе уз рачунаре и телефоне.

46% младих сматра да јавни простор за провођење слободног времена није одговарајућ, јер није у складу са потребама младих (радно време, локација, унутрашње уређење, намена простора...)

Млади у друштву

40% младих се изјаснило да није упознато са постојањем ученичког парламента, док 60% да су упознати.

Када је реч о Канцеларији за младе 36% се изјаснило да је упознато са постојањем КЗМ, 18% да није упознато, док 46% није дало одговор на ово питање.

20% њих је заинтересовано да се укључи у неке активности Канцеларије за младе, 39% није заинтересовано, док 41% испитаника није дао одговор.

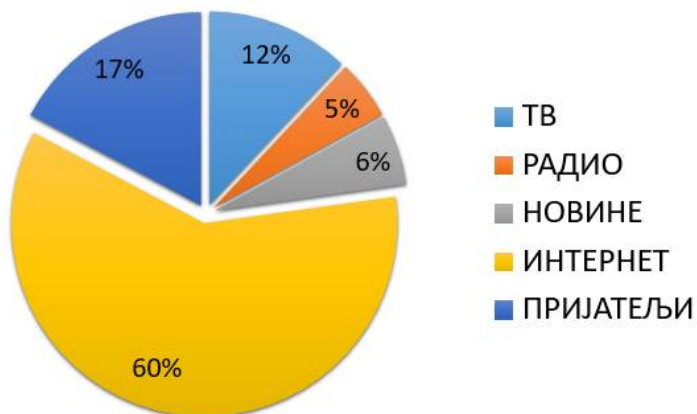
На питање да ли су чланови неке невладине организације, политичке партије, ученичког или студентског парламента, удружења грађана или неформалне групе одговори су изгледали овако:

Графички приказ бр. 17

Извор: Анкета

Начин информисања

Извор: Анкета

Социјална инклузија

Да ли су млади упознати са термином „осетљиве групе младих“?

Извор: Анкета

Већина младих није упозната са термином „осетљиве групе младих“. Ово указује на потребу едукације младих о концепту социјалне инклузије која је у данашње време итекако важна за нормално функционисање друштва у којем сви имају подједнаке могућности.

Осетљиве групе младих

Извор: Анкета

22,19% младих се не слаже са чињеницом да су млади из осетљивих група у довољној мери укључени у друштво.

24% младих се не слаже са чињеницом да су младима из осетљивих група пружене једнаке шансе у друштву, а 13% младих кажу да су социјално искључени.

Наручилац анкете била је Канцеларија за младе. Волонтери КЗМ били су у улози анкетара. Истраживачка техника била је лицем у лице.

Циљ истраживања био је испитивање образаца понашања, навика, ставова и интересовања младих у Чачку, у оквиру области које дефинише Национална стратегија за младе, ради израде Локалног акционог плана за младе за период 2020. -2023.

Историја Чачка богата је бројним знаменитим личностима које су оставиле дубок траг. Међу њима су Страцимир Завидовић (жупан), Танаско Рајић (народни херој), Фердинанд Крен (херој), Војвода Степа Степановић (војсковођа), Надежда Петровић (сликарка), Филип Филиповић (политичар), Владислав Петковић Дис (песник), Драгутин Гавриловић (мајор), Драгиша Мишовић (доктор), Ратко Митровић (народни херој), Милица Павловић (народни херој), Милан Бата Јанковић (народни херој), Милица Вучетић (народни херој), Михајло Митровић (архитекта), Андрија Стојковић (философ), Бранко В. Радичевић (књижевник), Миодраг Радовановић Мргуд (глумац), Радојко Николић (књижевник), Соња Савић (глумица), Рашко Јовичић (музичар), Младомир Пуриша Ђорђевић (режисер) Предраг Кораксић Коракс (карикуриста), Драгомир Чумић (глумац), Радмило Мишовић (кошаркаш), Радомир Михајловић Точак (гитариста), Борисав Бора Ђорђевић (музичар), Драган Кићановић (кошаркаш), Желимир Жељко Обрадовић (кошаркаш и тренер) и други.

Град Чачак је и данас богат младима који нижу бројне успехе у различитим областима, и неки од њих ће засигурно бити уписани у историју овог поднебља. Активизам и волонтеризам је на завидном нивоу, у чему у великој мери доприноси Канцеларија за младе и постојање Омладинског клуба који окупља вредне и мотивисане младе људе. Можемо слободно рећи да Канцеларија за младе помаже у откривању талената код младих, подстиче их и у крајњој инстанци омогућава да таленат појединаца чује и види шира јавност. Да би се повећао број оваквих појединаца, талентованих, марљивих, мотивисаних, спремних да своју заједницу и окружење учине бољим, а који су самим тим будућност како овог града, тако и државе, неопходан је континуиран и координисан рад свих институција како би се у што већој мери разумеле, а потом и решиле потребе младих.

6.1. Запошљавање, samozapoшљавање и предузетништво младих

Запошљавање, samozapoшљавање и предузетништво младих су издвојени као посебна област Националне стратегије за младе. Запошљавање младих је први корак након завршетка формалног образовања, те је управо обезбеђивање квалитетног образовања младих предуслов за запосленост у будућности.

Осетно је изражен проблем запошљивости младих из маргинализованих, угрожених група, младих са хендикепом, младих припадника ромске заједнице итд.

Незапосленост је стање у коме део радно способних чланова друштва не може пронаћи запослење у складу са својим способностима и квалификацијама уз примерену новчану накнаду. Радну снагу чини збир свих запослених и незапослених грађана који су радно способни. Као један од најкоришћенијих показатеља у макроекономским анализама јавља се стопа незапослености која се израчунава се као количник броја незапослених и укупне радне снаге у једном друштву.

Унапређење запошљавања младих може се постићи кроз:

- Информисање;
- Подршку младим талентима и успешним студентима у проналаску првог посла или покретању сопственог бизниса кроз повезивање са јавном управом и привредним субјектима у граду;
- Подршку младим научницима као носиоцима будућих друштвених активности кроз пружање различитих стимулација, финансијске подршке у научним пројектима – увођење стипендија за научнике;
- Активну политику запошљавања младих који су припадници националних мањина и особа са инвалидитетом/хендикепом;
- Потенцијалним решењем стамбеног питања као предуслова опстанка образованих и талентованих младих у граду.

Незапосленост је један од највећих проблема не само појединачних привреда већ и укупне светске економије. Постоје различити начини борбе против незапослености и њених негативних последица. Обично коришћене мере су:

- Активне мере - образовање, преквалификација, доквалификација, додатно стручно оспособљавање и друге мере којима се повећава професионална покретљивост и могућности запошљавања;
- Пасивне мере - односе се на материјално осигурање за време трајања незапослености (право на различите врсте накнада и новчану помоћ);

Млади припадају групи теже запошљивих лица. Да би се овај проблем ублажио потребно је:

- Информисати и подстицати младе да унапређују знања и вештине запошљивости, са посебним акцентом на повећање обухвата младих људи, а посебно младих из осетљивих група;
- Информисати младе у циљу упознавања са образовним профилима и реалним могућностима за професионалну каријеру;
- Повећати конкурентност младих на тржишту рада, кроз адекватно формално образовање, али и подстицањем различитих облика неформалног образовања;
- Подстицати програме волонтирања и активизма, као и стручне праксе како би млади стекли радно искуство;
- Реализовати програме за активно тражење посла, преквалификацију и доквалификацију;

- Развити сарадњу са Научно-технолошким парком и Start up центром у циљу развоја омладинског предузетништва;
- Развити сарадњу са привредницима у граду;
- Спровести активну политику запошљавања младих који припадају националним мањинама и групама које спадају у теже запошљиве као што су особе са инвалидитетом/хендикепом.
- Представљање примера добре праксе младих који су се запослили и започели сопствени бизнис користећи подстицајна средства Републике и града Чачка.

6.2. Безбедност младих

Право на слободу и безбедност спадају у основна људска права и слободе.⁵

Насупрот *традиционалном* схватању безбедности који подразумева безбедност државе и њеног територијалног интегритета и суверенитета, *савремено* схватање безбедности огледа се у концепту људске безбедности.

Безбедност младих неодвојиво је повезана са безбедношћу саме локалне заједнице јер у оквиру локалне заједнице млади непосредно остварују своја права да „у потпуности развијају свој потенцијал и допринесе личном и друштвеном развоју и добробити.“⁶

У разматрању безбедности младих, неопходно је уважити специфичности ове групе. На путу њиховог развоја, постоје бројни безбедносни изазови, ризици и претње који подстичу насилно понашање, екстремизам и нетолеранцију према различитим културним моделима и вредностима, утичу на пораст криминала, доводе до забрињавајућег пораста употребе опојних дрога и алкохола, коцкања, неговања небезбедних стилова живота у саобраћају, на спортским и другим јавним манифестацијама, у јавном простору, несналажења у новим, неочекиваним, „ванредним“ ситуацијама.⁷

Један од принципа на којима се заснива локални акциони план за младе је равноправност. Овај принцип подразумева да је потребно свима омогућити право на једнаке шансе на информисање, лични развој, запошљавање у складу са својим карактеристикама, изборима и способностима. Потребно је обезбедити поштовање родне равноправности, недискриминације, слободе, безбедности, достојанства.

Када говоримо о безбедности младих, можемо се фокусирати на неколико области:

- Безбедност у саобраћају, без обзира да ли су млади у улози оног ко управља превозним средством или учесника у саобраћају.
- Деликвенцију која подразумева вршење криминалних дела од стране младих;
- Насиље које може бити физичко или психичко, оно које се дешава у школи, код куће, на послу, интернету, улици...

Идентификован проблем је присутност вршњачког насиља, које расте из године у годину, насиље међу навијачким групама, непоштовање људских и мањинских права и честа (зло)употреба оружја.

Унапређење стања у пољу безбедности младих:

- Промотивне кампање о безбедности младих које су усмерене на младе;
- Кампање са темом насиља (физичког, психичког, емотивног, насиље на интернету, у школи, на улици...);
- Едукације родитеља о заштити деце и младих на интернету, као и едукација о препознавању одређених облика зависности од игрица, дрога, психоактивних супстанци, коцки... ;

⁵ Устав Републике Србије, 2006

⁶ Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године

⁷ Национална стратегија за младе за период од 2015. до 2025. године

- Поддржати програме информисања и едукације младих о штетним ефектима конзумирања психоактивних супстанци и употребе оружја и експлозивних направа;
- Кампање са темама о безбедности у саобраћају, уз улагање у светлосну и звучну сигнализацију која је од значаја за слепе и слабовиде особе;

СОС телефон који би био доступан 24/7, на који би млади могли да пријаве насиље, проблеме и ситуације за које сматрају да могу довести њихову безбедност у питање;

- Формирање саветовалишта за младе које би било одвојено од осталих здравствених установа како би млади били оснажени да дођу по савет стручњака из области психологије;
- Развој инклузивне омладинске политике како би се обезбедила подршка друштвеном укључивању младих из категорија у ризику од социјалне искључености.
- Успостављање дневног боравка за младе са проблемима у понашању

Планирање и спровођење активности локалног акционог плана за младе усмерених ка унапређењу младих жена и мушкараца треба да буде вођено следећим принципима и начелима: ⁸

- Укључивање и учешће младих;
- Равноправост, недискриминација и солидарност;
- Видљивост безбедносних потреба младих представника рањивих група;
- Сарадња и партнерство;
- Одговорност и транспарентност;
- Превентивно деловање и стално праћење локалне безбедносне ситуације;
- Одрживо коришћење ресурса локалне заједнице;
- Обезбеђивање квалитета, иновативности и континуитета програма за унапређење безбедности младих.

6.3. Здравље младих

Здравље младих је посебно препознато као приоритет како на глобалном, тако и на националном, односно локалном нивоу. Улагање у здравље младих има посебну важност.

Према дефиницији Светске здравствене организације, само потпуно физичко, ментално и социјално благостање, третира се као здравље, а не стање у којем постоји одсуство неке болести или тренутне слабости.⁹

На основу спроведене анкете дошли смо до сазнања да већина младих (48%) води рачуна о здравој исхрани, као и да се баве спортом рекреативно (43%) што је похвално. Мада, не смемо изоставити чињеницу да се 35% њих не бави спортом чак ни рекреативно, док 28% младих не води рачуна о здравој исхрани.

Када је реч о одласцима код зубара, већина одлази само када је то неопходно.

Конзумација алкохолних пића било је занимљиво питање, на које су дати разноврсни одговори. Већина младих изјаснила се да никада не конзумира алкохолна пића, њих 28%, 18% да алкохол конзумира 2 пута годишње, 18% да конзумира алкохол једном месечно, 15% једном недељно, 13% није желело да да одговор, а 8% њих свакодневно.

Када је реч о контрацептивним средствима, 46% младих се изјаснило да нису сексуално активни, 19% није желело да да одговор на ово питање, 17% њих користи ова средства, 10% не користи никакав вид контрацептивних средстава, док 8% се изјаснило да користи понекад.

64% младих се изјаснило да не конзумира цигарете, 13% да конзумира, а 23% њих није дало одговор.

На питање да ли су некад конзумирали марихуану или другу психоактивну супстанцу, 63% је дало одговор не, 11% да јесте, док 26% није дало одговор на ово питање.

⁸ Начела и принципи на којима се заснива НСМ 2015-2025, обухватају подршку личном и друштвеном оснаживању младих, поштовање људских и мањинских права, равноправност и забрану дискриминације, једнакост шанси, наглашавање значаја улоге младих у друштву, њихово активно учешће и друштвену солидарност и одговорност.

⁹ Preamble to the Constitution of WHO

Ако сагледамо ове одговоре, можемо довести у питање искреност у одговорима наших испитаника, али такође морамо се осврнути на процентуално учешће оних који нису дали одговор, и поставити питање шта се заправо крије иза незаинтересованости да се изјасне.

Проблематика репродуктивног здравља заузима значајно место. Из датих одговора о коришћењу контрацептивних средстава можемо закључити да постоји неинформисаност код младих када је реч о здравственим проблемима који могу настати услед некоришћења ових средстава. У нашем друштву је сексуално васпитање и даље непријатна тема.

Иста ситуација је и са конзумацијом цигарета и алкохолних пића. Општи проблем је неинформисаност о штетности коју млади могу претрпети услед конзумирања ових супстанци.

Дакле, едукације и редовно информисање младих о очувању њиховог здравља мора бити приоритет.

Унапређење здравља код младих може се постићи:

- Континуираним информисањем и позитивном промоцијом и едукацијом, укључујући и вршњачку едукацију, на тему здравља младих;
- Едукацијом о штетности конзумације алкохолних пића и других психоактивних супстанци;
- Едукације о значају репродуктивног здравља и подизању свести о значају оснивања породице;
- Медијском пропагандом здравих стилова живота;
- Укључивањем познатих личности односно спортиста у програме едукације и промоције;
- Обезбеђењем бесплатних здравствених прегледа за младе, уз промоцију превентивних прегледа;
- Повећати ниво знања младих о репродуктивном здрављу кроз едукацију иновативним каналима комуникације, који су пријемчиви и доступни младима;
- Оснивањем саветовалишта за младе са стручним медицинским кадром, укључујући и нутриционисту, које би било на располагању младима, али и њиховим родитељима и у којем би могли да се информишу о свему што може реметити њихово здравље;
- Спровођењем тренинга за управљање стресом, временом, и о вештинама за решавање конфликта;
- Учинити приступачним здравствене установе особама са инвалидитетом/хендикепом;
- Развој рекреативног и школског спорта као вид промоције здравог начина живота;
- Развој еколошке културе код младих

6.3. Информисање младих

Да би појединац могао да доноси рационалне одлуке неопходно је да располаже потпуним, разумљивим, објективним и поузданим информацијама. Имајући то у виду, информисање мора бити један од приоритета. Квалитетно информисање је важан предуслов личног и друштвеног развоја младог човека.

Европска агенција за информисање и саветовање младих (ERYICA) је 19. новембра 2004. године у Братислави, на петнаестој генералној скупштини усвојила Европску повељу о информацијама за младе, а затим 15. децембра 2009. усвојени су Принципи информисања младих путем интернета на двадесетој генералној скупштини. Ови документи су подразумевали принципе од којих су неки: ¹⁰

- Информације које су доступне треба да буду засноване на захтеву младих људи и потребама које изражавају. Те информације треба да покрију све теме које могу интересовати младе људе и треба да се развијају да би могле да покрију и нове теме;
- Млади људи треба да имају могућност да учествују, на прикладан начин, у разним фазама информисања младих, на локалним, регионалним, националним и интернационалним нивоима. Ово може, између осталог да значи: идентификовање потреба за информацијама, припремање и достављање информација, вођење и евалуацију информационих услуга и пројеката и вршњачке активности;
- Садржај информација треба да буде заснован на потребама младих људи. Те потребе треба да буду препознаване и евалуиране у континуитету;
- Саставни део континуираног развоја сервиса за информисање младих путем интернета треба да буде и охрабривање младих да пруже повратну информацију. Потребно је обезбедити начин за једноставно

¹⁰ <https://www.eryica.org/> - Европска агенција за информисање и саветовање младих

давање повратне информације. Након давања повратне информације, она треба да буде процењена и употребљена за унапређење информисања. Младима треба омогућити да знају како је њихова повратна информација утицала на информативне сервисе који им се пружају.

Србија тек треба да примени стандарде и унапреди систем информисања младих.

Канали информисања су се мењали током времена. Некада су главни канали информисања били телевизија и радио. Међутим, у новије време млади се највише информишу путем интернета, што доказује и спроведена анкета. Чак 60% младих се изјаснило да као средство информисања користи интернет. На питање да ли млади довољно прате културна дешавања, 68% је одговорило негативно, 7% да прати, док 25% није дало одговор.

Неминовно је да постоји недовољна информисаност младих, али мора се нагласити да неинформисаност често потиче од незаинтересованости младих за догађаје који се тичу и њих.

Активности које би унапредиле систем информисања код младих:

- Повећати ниво информационе и медијске писмености младих и омогућити адекватан приступ и знање за коришћење нових технологија и интернета код осетљивих група младих;
- Развијати јединствену базу информација на интернету која ће за младе представљати квалитетан и поуздан извор информација или их упућивати на друге поуздане и квалитетне изворе информација, с обзиром да се на интернету често појављују нетачне и непоуздане информације;
- Развити квалитетније медијске садржаје који су младима пријемчиви и задовољавају њихове реалне потребе;
- Развити механизме за пружање информација о мобилности младих у земљи и иностранству;
- Развити механизме у постојећим установама, организацијама и институцијама за пружање конкретних и употребљивих информација од интереса за младе (информације о запошљавању, праву грађана, административним информацијама);
- Створити инфраструктурне и кадровске услове за отварање информационог центра за младе који би им благовремено пружао квалитетне, правовремене и проверене информације на различите теме „општег“ типа;
- Створити услове да млади лошијег материјалног статуса и млади из приградских насеља имају бољи приступ интернету;

Формирање градског омладинског парламента

6.4 Образовање младих

У Чачку је примећен тренд депопулације односно да је стопа раста становништва негативна. Овај тренд је нарочито изражен код млађих особа које имају између 19 и 29 година. На основу овога можемо претпоставити да су узроци везани за одлив становника ове доби повезан са потрагом за одговарајућим образовним профилима.

Према подацима из спроведене анкете преко 56% се изјаснило да се њихово незадовољство у граду односи пре свега на непостојање биоскопа у граду, куглане, али и *већег броја факултета и смерова у граду.*

Градови у Србији које можемо узети као пример места где долази до прилива младих људи између 19 и 30 година су Београд, Крагујевац и Нови Сад. Заједнички именитељ свих побројаних градова је да они имају државне универзитете у њиховим општинама.

У најширем могућем облику, образовање подразумева процес прилагођеног и олакшаног учења или стицања знања, вештина, вредности, веровања и навика. Овим процесом друштво преноси акумулирано знање, вештине и вредности, са једне генерације на другу. Зато данас, образовање није само право већ „пасош“ за људски развој, који отвара „врата“ и проширује могућности и слободе.¹¹

Ако погледамо понуду високошколског образовања у Чачку, увидећемо да факултети (Факултет техничких наука и Агрономски факултет) спадају у образовно-научно поље *Техничко-технолошких наука.*

¹¹ Члан 26 Универзалне декларације о људским правима из 1948. године

Остаје велико питање да ли је град Чачак уско везан за наведену област и да ли она пружа прави одговор на миграцију младих суграђана према свом даљем усавршавању. Једна од могућности која би успешно отворила врата новим научним профилима односи се на оснивање државног универзитета у Чачку. Таква научна институција би са временом могла да оформи капацитет за увођење нових научних профила у Чачку према сопственим и реалним потребама средине у којој се налази.

Универзитет у Чачку би тиме према броју студената могао да очекује не само одржање студентске популације као носиоце будућег развоја града, већ би укључио и прилив других младих људи којима је исплативије да се школују у Чачку уместо у великим градовима као што је Београд, Крагујевац, Нови Сад. Такође, омогућиле би се додатне буџетске дотације од стране Републике Србије, а школовани кадар би имао тенденцију даљег привлачења инвестиција и компанија које би могле да обезбеде и будућа радна места.

Предуслов за отварање Универзитета у Чачку је одређен са инфраструктурним могућностима које Чачак већ поседује, иако се налази у склопу Универзитета у Крагујевцу, а као најбитнији предуслов се издваја постојање 3 студијска програма.¹²

Град Чачак не мора нужно да тражи отварање новог Универзитета већ два студијска програма која би кроз одеђено време могли да проузрокују и отварање Универзитета.

Према тренутним могућностима и духу града Чачка, могли би лако да се остваре следећи образовно-научни програми са следећим студијским програмима, односно факултетима:

1. Медицинске науке – Факултет ветеринарске медицине
2. Друштвено-хуманистичке науке – Економски факултет или Факултет за менаџмент
3. Уметност – Факултет музичке уметности

Будући да град Чачак већ поседује одговарајуће капацитете за реализацију ових циљева (Start Up центар, Научно-технолошки парк, нова зграда за Музичку школу...), не постоји препрека у њиховом остварењу, што би дугорочно било од изузетне важности за сам град и околину у којој се Чачак ипак посматра као центар економских и друштвених дешавања.

Одељак 7 АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ ЗА МЛАДЕ

(Стандарди рада локалних КЗМ и компетенције локалних координатора)

Овај одељак дефинише улогу и одговорности локалне КЗМ и локалног координатора у процесу спровођења ЛАПа, односно активности које треба да реализује, и то су:

1. Активности за које је директно задужена КЗМ у оквиру ЛАПа (*у Одељку 6.2*)
2. Активности које имају за циљ праћење спровођења ЛАПа (*Одељак 9 – ревизија ЛАПа*)
3. Активности које проистичу из примене Стандарда рада локалне КЗМ¹³

У даљем тексту биће укратко презентоване основе *Стандарда рада локалне КЗМ*, као део препорука Министарства омладине и спорта у циљу унапређења рада локалних Канцеларија за младе.

Активности за примену стандарда креира локални координатор, а у складу са локалним приликама и задатим индикаторима¹⁴.

Такође, реализација ових активности ће дугорочно обезбедити постизање другог стратешког циља овог ЛАПа - *Успостављање функционалног и ефикасног институционалног оквира за бављење омладинском политиком у граду Чачку.*

¹² Закон о високом образовању, члан 37. ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон и 67/2019)

¹³ Према приручнику – "примена анционалне стратегије за младе на локалном нивоу - Стандарди рада локалних канцеларија за младе и компетенције локалних координатора"

¹⁴ Према приручнику – "Примена стандарди рада локалних канцеларија за младе и компетенције локалних координатора"

7.1 Стандарди рада локалних канцеларија за младе и компетенција локалних координатора

Стандарди рада локалних канцеларија за младе дефинишу квалитет који је неопходно постићи у раду канцеларија за младе, како би локалне КЗМ успешно деловале у оквиру својих (различитих) локалних могућности. Да би се обезбедио успешан рад локалних канцеларија за младе неопходно је испуњење следећа 4 стандарда:

- (1) добро управљање КЗМ,
- (2) активно партнерство са субјектима омладинске политике,
- (3) висока партиципација младих у локалној омладинској политици и
- (4) инклузиван концепт рада.

Минимум испуњења стандарда - Стандарди рада локалних канцеларија за младе узимају у обзир различитост општина и дефинисањем посебне категорије - *Минимум испуњења стандарда*, препоручује се обим активности чија реализација обезбеђује минимално испуњење стандарда. Како се Минимум испуњења стандарда првенствено ослања на различите капацитете локалних средина, у одређивању тог минимума локалне КЗМ подељене су у 3 категорије. Категоризација је спроведена у складу са бројем становника, јер је установљено да број становника условљава и обим и структуру успостављених државних институција, односно оних који се баве младима (без залажења у проблематику успешног рада тих институција). У складу са категоријом, дефинисан је обим активности.

СТАНДАРД 1 – ДОБРО УПРАВЉАЊЕ КЗМ-ом		
ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
КЗМ на транспарентан начин ради на припреми и спровођењу омладинских активности; постојећи ресурси (људски, технички, материјални) користе се на ефикасан и одговоран начин, а одлуке су утемељене на утврђеним потребама младих у датој средини; усаглашен (координисан) рад осталих институција (или субјеката) омладинске политике на локалу као што су Савет за младе, Омладински клуб (ОК)	1. Број запослених у КЗМ/ОК	3
	2. Број сарадника/сарадница у КЗМ/ОК	15
	3. Висина обезбеђеног локалног буџета за имплементацију ЛАП-а и рад КЗМ/ОК	0,2% ЈЛС буџета
	4. Висина остварених средстава из екстерних извора финансирања	50% у односу на средства одобрена од стране ЈЛС (0,1% ЈЛС буџета)
	5. Број одобрених пројеката у којима је ЈЛС/КЗМ носилац апликације, а финансираних из екстерних извора финансирања (сви извори финансирања изузев општинског буџета)	5
	6. Број одобрених пројеката у којима је ЈЛС/КЗМ партнер на пројекту, а финансираних из екстерних извора финансирања (сви извори финансирања изузев општинског буџета)	3
	7. Број медијских презентација на локалним/регионалним медијима (ТВ, радио, новине)	20
	8. Постоји/не постоји систематизација запослених и утврђене процедуре за ангажовање и праћење рада сарадника	Да
	9. Постоји/не постоји одлука о обезбеђеном простору и покривености материјалних трошкова за КЗМ/ОК	Да
	10. Постоји/не постоји буџетска линија која се односи на рад КЗМ или на спровођење ЛАП-а	Да
	11. Спроведено/није спроведено мапирање локалних ресурса и припремљена анализа	Да
	12. Постоји/не постоји годишњи план рада	Да
	13. Развијен/није развијен систем праћења рада ОК	Да
	14. Развијен/није развијен систем праћења и самовредновања квалитета рада	Да

СТАНДАРД 2 – АКТИВНО ПАРТНЕРСТВО СУБЈЕКАТА ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ У РАЗВОЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ И СПРОВОЂЕЊУ ОМЛАДИНСКИМ АКТИВНОСТИ, КАО И У РАЗВОЈУ И СПРОВОЂЕЊУ ЛОКАЛНИХ ПОЛИТИКА КОЈЕ СЕ ТИЧУ МЛАДИХ

ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
КЗМ имају формиране стратешке савезе са организацијама из приватног, јавног и непрофитног сектора, у циљу стварања услова за подршку младима у организовању, друштвеном деловању, развоју и остваривању потенцијала на личну и друштвену добробит. КЗМ доприносе промоцији омладинског рада и развоју омладинског сектора	1. Број институција и организација са којима је остварено партнерство путем споразума о сарадњи/партнерству	6
	2. Број заједнички реализованих активности са представницима локалних институција (школе, ДЗ, ЦСР, НСЗ, МУП...)	8
	3. Број заједнички реализованих активности са представницима цивилног сектора (ЦК, удружења младих, удружења за младе)	12
	4. Број заједнички реализованих активности са привредним субјектима	3
	5. Број реализованих активности са присуством медија	12
	6. Број заједнички реализованих активности са неформалним групама младих	12
	7. Број остварених партнерстава са медијима (националним, регионалним, локалним)	5
	8. Успостављена/није успостављена база омладинских организација и организација које се баве младима на локалном нивоу	Да
	9. Постоје активности усмерене на подршку развоју омладинских организација по питањима од значаја за њихов рад	Да
	10. Број докумената секторских политика које укључују КЗМ у израду стратегија	2
	11. Број докумената секторских политика које укључују КЗМ у процес спровођења стратегија	2
	12. Број активности реализован у партнерству са другим КЗМ	6

СТАНДАРД 3 – ВИСОК СТЕПЕН УЧЕШЋА МЛАДИХ У ЛОКАЛНОЈ ОМЛАДИНСКОЈ ПОЛИТИЦИ

ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
<p>КЗМ обезбеђује подстицајно окружење и даје активну подршку младима у реализацији омладинских активности, предузимају иницијативе и њиховом укључивању у процесе доношења и спровођења одлука које доприносе личном и друштвеном развоју;</p> <p>млади активно учествују у свим сегментима омладинске политике на локалном нивоу (планирање, спровођење...)</p>	1. Број младих информисаних о активностима КЗМ/ОК	30% од укупне популације младих
	2. Број младих који користе активности које спроводи КЗМ/ОК	10% од укупне популације младих
	3. Број младих који учествују у креирању структуре и обима активности за младе, а спроводи их КЗМ/ОК, кроз неки од модела комуникације (анкетирање, евалуација постојећих услуга, организовање)	30% младих из одређене циљне групе младих
	4. Број младих који директно реализује активности КЗМ/ОК	50% омладинских активности у КЗМ реализују млади
	5. Број реализованих иницијатива и активности иницираних од стране удружења младих и неформалних група младих	15
	6. Број волонтерки и волонтера који су укључени у припрему и реализацију активности коју спроводи КЗМ	40%-60% од укупног броја младих укључених у припрему и реализацију активности коју спроводи локална КЗМ/ОК
	7. Број младих који су чланови Савета за младе	Минимум 50% од укупног броја чланова Савета за младе
	8. Број младих који су учествовали у изради и ревидирању локалних (општинских) докумената	5% од укупне популације младих
	9. Број развијених локалних политика које се тичу младих, у којима учествују представници КЗМ/млади	2
	10. Доступан буџет и документа/извештај о потрошњи средстава издвојених за младе на локалном нивоу	Да
	11. Број постојећих сервиса у ЈЛС	Да
	12. Постоји/не постоји годишњи план рада	1
	13. Развијен систем подршке развоју сервиса (волонтерски, инфо)	Да
	14. Постоји локални савез удружења младих/за младе (кровна организација) у ЈЛС	Да

СТАНДАРД 4 – ИНКЛУЗИВНА ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА

ЦИЉ	КВАЛИТАТИВНИ И КВАНТИТАТИВНИ ИНДИКАТОРИ	Минимум остварености стандарда на годишњем нивоу
		ЈЛС изнад 80.000 становника
Обезбеђено уважавање различитости сваког појединца и пружање свим младима без обзира на индивидуалне разлике, једнаких могућности за учешће у свим областима друштвеног живота	1. Број младих из осетљивих група који су информисани о постојећим локалним активностима/услугама намењеним њиховим потребама	30% од укупне популације младих из осетљивих група
	2. Број младих из осетљивих група који користе услуге/активности КЗМ/ОК	20% од укупног броја младих који користе услуге КЗМ
	3. Број младих из осетљивих група који су укључени у процес планирања активности локалне КЗМ/ОК	5 % од укупне популације младих из осетљивих група
	4. Број младих из осетљивих група који су укључени у реализацију активности које спроводи КЗМ/ОК	5 % од укупне популације младих из осетљивих група
	5. Број активности за сензибилизацију младих за проблеме младих из осетљивих група	12
	6. Број активности које су организоване преко КЗМ/ОК за оснаживање младих из осетљивих група	12
	7. Број активности инклузивног типа за младе	12
	8. Број реализованих пројеката у којима је КЗМ партнер са удружењима младих/за младе и институцијама, а који имају за циљ унапређење положаја младих из осетљивих група	5
	9. Спроведено/није спроведено истраживање усмерено на таргетирање рањивих група младих	Да
	10. Спроведена/нису спроведена истраживања на одређене теме/ у вези с проблемима појединачних рањивих група младих	Да

7.2 Компетенције локалних координатора - Координатор канцеларије за младе треба да поседује или да развије следеће опште компетенце:

1. Оптимална координација активности локалне КЗМ - (1) Координатор зна и разуме улогу координатора и канцеларије за младе, (2) Координатор креира и спроводи активности намењене младима у складу са делокругом рада КЗМ и стратешким документима из области омладинске политике. (3) Координатор зна и разуме улогу различитих институција које се баве младима на локалном нивоу и активно заговара и иницира и подржава успостав. (4) Координатор познаје рад локалне управе и поседује знања и компетенције неопходне за рад у локалној управи.
2. Ефикасно управљање расположивим локалним ресурсима - (1) Координатор уме да управља материјалним и техничким ресурсима КЗМа, (2) Координатор има развијене вештине управљања људским ресурсима, (3) Координатор зна да идентификује и да користи алтернативне изворе финансирања
3. Познавање стратешких и законских докумената из области омладинске политике (1) Координатор зна, разуме и примењује у пракси основна национална и локална документа из области омладинске политике (НСМ, ЗОМ, ЈАП), (2) Координатор поседује основна знања о европским трендовима у области омладинске политике.
4. Писмена, усмена комуникација и дигитална писменост – (1) Координатор има развијене вештине писменог презентовања информација, анализа и идеја, (2) Координатор има развијене вештине усменог презентовања информација, анализа и идеја, (3) Координатор има развијене вештине коришћења информационих технологија, (4) Координатор поседује активно знање енглеског језика
5. Комуникација и интеракција са младима и другим субјектима омладинске политике - (1) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са младима, (2) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са локалним и другим институцијама, организацијама и удружењима која се баве питањима младих, (3) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са медијима, (4) Успешно комуницира, размењује информације и сарађује са другим КЗМ, (5) Координатор зна и примењује вештине преговарања и медијације
6. Планирање у омладинској политици - Координатор је оспособљен за пројектно планирање и исто примењује у пракси.
7. Рад са младима - Координатор поседује знања и вештине потребне за други ниво компетенција омладинског радника/це.
8. Рад са осетљивим групама младих – (1) Координатор је упознат са теоријским и практичним аспектима рада са осетљивим групама младих, (2) Координатор разуме потребе младих из осетљивих група и укључује их у активности КЗМ.
9. Координатор познаје основна документа везана за волонтирање и промовише волонтерски рад - Координатор познаје основе волонтеризма.

Национална стратегија за младе - Локални акциони план за младе града Чачка у потпуности је усклађен са Националном стратегијом за младе коју је, на иницијативу Министарства омладине и спорта, усвојила Влада Србије.

Национална стратегија за младе усклађена је са Националном стратегијом Србије за приступање Европској Унији, Стратегијом за смањење сиромаштва, Стратегијом развоја социјалне заштите у Републици Србији, Националном стратегијом запошљавања, Националном стратегијом привредног развоја Србије за период 2006-2012. године, Миленијумским циљевима развоја, Стратегијом развоја здравља младих, Стратегијом развоја менталног здравља, Стратегијом подстицања рађања, Стратегијом унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији, Стратегијом развоја стручног образовања у Републици Србији, и др., као и са одговарајућим међународним документима.

Планирајући како да ефикасно и на најбољи могући начин побољша положај младих, град Чачак полази од општих стратешких циљева дефинисаних Националном стратегијом, а то су:

- Повећан ниво активитета, предузетништва младих, као и континуирано унапређивање знања, вештина и компетенција ради брже интеграције у свет рада и управљања каријером;
- Унапређење кључних компетенција младих повећањем доступности, прилагођености и квалитета неформалног образовања младих и омладинског рада и унапређењем формалног образовања младих;
- Повећана прилагођеност, доступност, обим и обухват подршке друштвеном укључивању младих из категорија у ризику од социјалне искључености;
- Унапређење услова за развијање безбедносне културе младих;
- Унапређење здравља и благостања младих развојем здравих стилова живота;
- Повећана образовна, радна, културна и туристичка мобилност младих и међународна сарадња младих;
- Побољшана доступност, квалитет, релевантност и обим информација за младе;
- Поваћање активног учешћа младих у друштвеном, јавном и политичком животу, у свим процесима доношења одлука, њиховом спровођењу, надзору и унапређењу на свим нивоима уз обезбеђење интеграције перспективе младих у све јавне политике;
- Активно укључивање младих у активности и процесе одлучивања заштите животне средине и одрживог развоја;
- Повећање доступности, прилагођености и разноврсности културног садржаја и понуде младих и за младе и стварање услова за развој креативних потенцијала младих.

У току свог рада, Радна група за израду ЈАП-а дефинисала је стратешке правце у даљем развоју локалне омладинске политике, као и локалне приоритете у форми циљева, који су усклађени са наведеним принципима, вредностима и препорукама датим у Националној стратегији за младе, а од стране Министарства омладине и спорта.

Системско и благовремено праћење спровођења ЛАПa за младе као и стручна процена остварених резултата у том процесу, један је од кључних сегмената планског бављења локалном омладинском политиком.

У складу са препорукама Министарства омладине и спорта, процес ревизије ће обезбедити да се наведени механизми ефикасно спроведу када је у питању ЛАП за младе.

Процес ревизије ће се радити на крају сваке календарске године (у периоду октобар - децембар), и обезбедиће релевантне податке о реализованим активностима из ЛАПa као и о постигнутим резултатима у текућој години.

Како ЛАП за младе града Чачка садржи детаљне активности само за 2020. годину и пројекцију активности за преостале 4 године, процес ревизије ће обезбедити релевантне податке за детаљну израду плана активности за сваку следећу годину.

Процес	Када се ради	Садржај	Производ
Процес планирања - израда ЛАПa за младе ¹⁵	Једном у 5 година	(1) Даје стратешке правце развоја локалне омладинске политике за наредних 5 година. (2) Детаљан план активности за прву годину спровођења ЛАПa (3) Пројекцију активности за преостале 4 године ЛАПa	ЛАП за младе
Процес ревизије ¹⁶	Сваке године	(1) Подаци о реализованим активностима наведеним у ЛАПу (2) Подаци о оствареним резултатима у процесу спровођења ЛАПa (3) Детаљан план активности за наредну годину (ГОП) базиран на прикупљеним подацима и постављеним циљевима у ЛАПу * процес ревизије није могућ без предходно усвојеног и имплементираног ЛАПa	Годишњи оперативан план за наредну годину

ЛАП за младе почиње са имплементацијом у јануару 2020. године, прва ревизија ће бити спроведена крајем 2020. године.

¹⁵ Према приручнику – ”Приручник за израду локалног акционог плана за младе – ЛАПa”

¹⁶ Према приручнику – ”ЛАП за младе – процес ревизије”

У току израде ЛАП-а за младе, могли смо закључити да су млади важан сегмент друштва, као и да су њихове потребе разнолике. Имајући у виду њихов велики значај за друштво, неопходно је да им се посветимо, да сагледамо њихове потребе и проблеме и да покушамо да им омогућимо што бољу будућност. Овим планом предвидели смо разноврсне активности како бисмо то остварили у што већој мери. За период од 2020. – 2023. године изабрали смо 5 приоритетних области, у којима можемо деловати. То су запошљавање, здравље, безбедност, информисаност и образовање младих.

Наша препорука је да се поред овог стратешког документа формира тим који ће се у наредном периоду бавити потребама младих, и који ће имати задатак да спречи одлазак младих из града, и у крајњој инстанци из државе. Сведоци смо да млади, у потрази за жељеним образовним профилима и пословима често гравитирају ка већим градовима. Да бисмо их мотивисали да остану у Чачку, потребно је да им покажемо да ми, као град, бринемо о њима. Због тога сматрамо да је неопходно да се њихове потребе нађу у свакодневним активностима и плановима доносиоца одлука, као и да је важно да се подигне свест о значају ове категорије становништва, с посебним акцентом на њихово активно укључивање у доношење одлука. Наш град не сме да изгуби образоване младе људе, амбициозне и спремне да својим ангажовањем и енергијом допринесу стварању великих, позитивних промена у друштву. Не видимо ништа лоше у томе уколико се млада особа ипак одлучи да оде, у жељи за даљим усавршавањем, али је неопходно да такви људи стекну поверење у своју заједницу, и да се врате у свој град како би стечена знања и искуства поделили, у циљу јачања привредне климе у граду.

Пракса Републичких органа и Министарстава је да се формирају овакви тимови, који би се првенствено бавили младима и решавањем њихових проблема, у циљу останка у Србији. С тога сматрамо да би било пожељно да се и на нивоу града Чачка образује тим са истим задатком, који ће истовремено пратити и остварење активности које су предвиђене овим документом.

Приоритет	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
Континуирано унапређење рада Канцеларије за младе и осталих актера институционалне локалне омладинске политике	Реализација активности из Одељка 7; Израда разних пројеката за омладинске активности (са партнерима на локалу), учешће на конкурсима МОС-а намењених младима - суфинансирање	2020.	Мотивисани млади људи за учешће у активностима КЗМ и доношењу друштвених одлука	Број корисника КЗМ, нарочито активних; Број реализованих пројеката	КЗМ Чачак; Локална самоуправа	Млади у Чачку	/
Развој предузетничког духа и сарадња са свим институцијама и организацијама које могу допринети запошљавању младих	Реализација курсева и обука које ће помоћи младима у стицању компетенција и проналаску посла; Развој предузетничког духа у сарадњи са Научно-технолошким парком и Start up центром	2020.	Већи број младих који се баве предузетништвом; Већа промоција предузетништва	Број новоотворених предузећа која воде млади; Број и врста курсева и обука који су спроведени	КЗМ Чачак; Локална самоуправа	Млади у Чачку	/
Развијање социјалне инклузије и здравих стилова живота код младих, као и побољшање изградње урушеног система	Реализација пројеката који имају за циљ социјалну инклузију и активно укључивање младих из угрожених категорија у друштво; Организација спортских активности; Развијање сарадње са спортским друштвима	2020.	Већа укљученост младих из маргинализованих група у цивилно друштво; Већи број спортских активности;	Број младих спортиста; Број кампања промоције спорта и здравих стилова живота код младих	КЗМ Чачак; Спортски клубови; Удружења особа са хендикепом;	Млади у Чачку	/

друштвених вредности	и промоција спорта и здравих стилова живота		Повећан број младих који се баве спортом; Развијен систем промоције здравих стилова живота		Установе које се баве младима са неким обликом инвалидитета/хендик епа		
Континуирано и благовремено информисање младих	Увођење инфо центра; Штампање информативног материјала за младе; Информисање путем друштвених мрежа; Информисање путем интернет платформе; Обележавање значајних датума	2020.	Успостављен одржив и ефикасан систем информисања младих	Број активности за обележавање важних датума; Број информисаних младих путем поменутих канала информисања	КЗМ Чачак; Локална самоуправа; Школске установе	Млади у Чачку	/
Смањење насилног понашања код младих	Континуирана едукација младих у циљу превенције вршњачког насиља; Медијска кампања против вршњачког насиља; Промоција кампање против говора мржње на интернету	2020.	Успостављен систем превенције вршњачког насиља; Смањен број случајева вршњачког насиља;	Број едукативних радионица; Број младих који похађају едукативне садржаје; Број емитованих емисија које утичу на смањење насиља међу вршњацима	КЗМ Чачак; Центар за социјални рад у Чачку	Млади у Чачку	/
Успостављање сарадње са другим организацијама које се баве младима	Спровођење заједничких активности; Организовање годишњих састанака са представницима организација за младе и организација младих	2020.	Успостављена сарадња са новим партнерима на националном и градском нивоу	Број реализованих заједничких активности; Број формално успостављених партнерстава	КЗМ Чачак; Локална самоуправа; Организације које се баве младима	Млади у Чачку	

Приоритети	Активности	Рокови	Очекивани резултат	Индикатор	Носиоци		Потребна финансијска средства
					Надлежни органи/институције/организације	Учесници	Укупно
Подстицање и развијање предузетничког духа код младих и развијање омладинског предузетништва	<p>Организовање предавања у основним и средњим школама у граду о предузетништву;</p> <p>Представљање успешних предузетничких подухвата, указивање на примере добре праксе;</p> <p>Едукације за почетнике у послу, подршка при изради бизнис плана, правна подршка;</p> <p>Развијање сарадње са Научно-технолошким парком</p>	2020 - 2023.	<p>Смањење баријера за покретање сопствених посла;</p> <p>Ојачан систем дуалног образовања које подржава развој предузетничког духа;</p> <p>Уважене потребе и права младих у процесу запошљавања.</p>	<p>Број одржаних предавања;</p> <p>Број полазника;</p> <p>Број нових пословних подухвата од стране младих</p>	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак</p> <p>Национална служба за запошљавање;</p> <p>Центар за стручно усавршавање у Чачку</p>	Млади у Чачку који су незапослени	<p>Буџет Града Чачка</p> <p>Буџет Републике Србије</p> <p>Средства донора</p>
Усклађивање образовних профила са потребама тржишта рада	<p>Развијање сарадње између школа и факултета са Националном службом за запошљавање;</p> <p>Омогућавање доквалификације или преквалификације</p>	2020 - 2023.	<p>Брже запошљавање након завршеног школовања;</p> <p>Постојање нових образовних профила;</p>	<p>Број нових образовних профила;</p> <p>Број оних који су учествовали у програму</p>	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак;</p> <p>Школска управа;</p> <p>Министарство просвете, науке и</p>	Млади у Чачку који су незапослени или недовољно квали	<p>Буџет Града Чачка</p> <p>Буџет Републике Србије</p> <p>Буџет Министарства просвете,</p>

			Повећање програма стручних пракси; Смањен број незапослених који чекају дуго времена на посао	стручне праксе; Смањење незапослених младих лица из године у годину	технолошког развоја Национална служба за запошљавање	фиковани	науке и технолошког развоја
Повећати информисаност младих о понудама на тржишту рада и повећати мотивацију младих за активно тражење посла	Информативне кампање и уличне акције; Сајмови запошљавања; Програми обуке и едукације младих за писање CV-а, мотивационих писама; Организовање радионица за први разговор са послодавцем како би био што успешнији и резултирао добијањем посла	2020 - 2023.	Већа информисаност код младих; Већа мотивација младих за тражење посла; Веће самопоуздање младих; Већа жеља за успехом	Број одржаних радионица, кампањи, обука; Број одржаних сајмова запошљавања; Број полазника; Број објављених конкурса	Локална самоуправа; КЗМ Чачак Национална служба за запошљавање ;	Млади у Чачку који су незапослени	Буџет Града Чачка Буџет Републике Србије Средства донора
Унапређење знања и вештина запошљивости	Организовање курсева електронског пословања, пословног енглеског, за рад са базама података; Организовање обука за унапређење пословне комуникације, вештине презентације, односа са јавношћу; Организовање обука за писање и	2020 - 2023.	Елоквентније младо становништво које одговара потребама тржишта рада	Број реализованих курсева и обука; Број младих који су се запослили и у својој струци	Локална самоуправа; КЗМ Чачак; Национална служба за запошљавање	Млади у Чачку који су незапослени	Буџет Града Чачка Буџет Републике Србије Средства донора

	спровођење пројеката;						
Повећати кокурентност и запосленост младих из осетљивих група	<p>Програми обуке и едукације младих из осетљивих група за писање CV-а, мотивационих писама;</p> <p>Организовање курсева електронског пословања, пословног енглеског, за рад са базама података;</p> <p>Организовање обука за унапређење пословне комуникације, вештине презентације, односа са јавношћу;</p> <p>Организовање обука за писање и спровођење пројеката;</p> <p>*Важи исто као и за младе који нису припадници осетљивих група</p> <p>Спровођење активне политике запошљавања младих из осетљивих група</p>	2020 - 2023.	<p>Већи број запослених младих из осетљивих група;</p> <p>Већи број обучених младих из осетљивих група, у складу са потребама тржишта</p>	Смањење броја незапослених младих из осетљивих група, из године у годину	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак;</p> <p>Национална служба за запошљавање ;</p> <p>Удружења грађана</p> <p>Центар за социјални рад</p>	Млади из осетљивих група у Чачку који су незапослени	<p>Буџет Града Чачка</p> <p>Буџет Републике Србије</p> <p>Средства донора</p>
Подстицај развоја волонтеризма и унапређивање провођења слободног времена уз	<p>Организација волонтерских акција;</p> <p>Умрежавање и спровођење пројеката у циљу</p>	2020 – 2023.	Унапређење активизма младих кроз њихово укључење и информисање о	Успостављен волонтерски сервис; Број младих	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак;</p> <p>НВО</p>	Сви млади града Чачка који желе да волонтирају	<p>Буџет Града Чачка</p> <p>НВО</p>

<p>развијање неформалног образовања</p>	<p>унапређења квалитета живота младих;</p> <p>Организација екскурзија едукативног карактера и посета локацијама едукативног карактера;</p> <p>Активно учешће младих у доношењу одлука и изради стратешких докумената;</p> <p>Потенцирање на значају неформалног образовања кроз волонтирање;</p> <p>Организација активности за младе који имају континуирану активност за младе (вршњачки едукатори)</p>		<p>волонтеризм у;</p> <p>Велики број младих који су кроз волонтирање стекли нове вештине;</p> <p>Размена волонтера и креирана мрежа волонтера и младих из других градова Србије;</p> <p>Већи број реализованих едукативних курсева;</p> <p>Континуиран број волонтерских акција, активности, пројеката и промоција;</p> <p>Повећан број младих за учешће у волонтерским акцијама;</p> <p>Повећан број вршњачких</p>	<p>који су учествовали на волонтерским активностима;</p> <p>Број реализованих омладинских размена и проширења сарадње;</p> <p>Број реализованих едукативних курсева;</p> <p>Број волонтерских акција и промоција;</p> <p>Број вршњачких едукатора</p>	<p>Центар за социјални рад у Чачку</p>	<p>, укључујући и волонтере Канцеларије за младе</p>	
---	--	--	---	---	--	--	--

			едукатора				
Унапређење безбедности младих	<p>Промотивне кампање о безбедности младих;</p> <p>Едукације родитеља о заштити деце и младих на интернету као и препознавања зависности код младих;</p> <p>Кампање са темом безбедности у саобраћају;</p> <p>Успостављање СОС телефона за младе;</p> <p>Разговори са стручним лицима у случају насиља</p>	2020 – 2023.	<p>Смањено вршњачко насиље;</p> <p>Изграђено поверење између младих и институција које воде бригу о младима;</p> <p>Повећана свест младих о савесном понашању у саобраћају</p>	Мањи број интервенција МУП-а из године у годину	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак;</p> <p>Министарств о унутрашњих послова;</p> <p>Центар за социјални рад</p>	Млади у Чачку	<p>Буџет Града Чачка;</p> <p>Буџет Републике Србије;</p>
Унапређење здравља код младих	<p>Организовање промоција и едукација о здрављу;</p> <p>Едукације о штетности конзумације алкохола и психоактивних супстанци;</p> <p>Едукације о значају репродуктивног здравља;</p> <p>Медијска пропаганда о здравим стилевима живота;</p> <p>Организовање бесплатних прегледа;</p>	2020 – 2023.	<p>Повећана свест код младих о здрављу, здравим стилевима живота;</p> <p>Већа свест код младих о штетности конзумирања дроге и алкохола;</p> <p>Већа свест код младих о значају репродуктивног здравља;</p> <p>Већа свест о значају</p>	<p>Број младих спортиста;</p> <p>Број спроведених едукација;</p> <p>Број младих који редовно посећују лекара ради превентиве и унапређења здравља;</p>	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак;</p> <p>Здравствене установе;</p> <p>Министарств о здравља</p> <p>Министарств о омладине и спорта</p>	Млади у Чачку	<p>Буџет Града Чачка;</p> <p>Буџет Републике Србије;</p> <p>Буџет Министарства здравља</p> <p>Буџет Министарства омладине и спорта</p>

	<p>Оснивање саветовалишта за младе;</p> <p>Унапредити приступачност особама са инвалидитетом здравственим установама</p>		<p>превентивних прегледа;</p> <p>Боља приступачност установама особама са инвалидитетом</p>	<p>Број установа које имају адекватну инфраструктуру за особе са инвалидитетом</p>			
<p>Унапређење система информисања код младих</p>	<p>Развити квалитетне медијске садржаје који су пријемчиви за младе;</p> <p>Стварање услова да млади који су социјално угрожени или су из приградских насеља имају бољи приступ интернету;</p> <p>Отварање информационог центра за младе;</p> <p>Штампање информативног материјала за младе</p> <p>Информисање путем друштвених мрежа</p> <p>Информисање путем интернет платформе</p>	<p>2020 – 2023.</p>	<p>Успостављен одржив и ефикасан систем информисања младих</p>	<p>Број информисаних младих путем поменутих канала информисања;</p> <p>Број медијских садржаја намењених младима;</p>	<p>Локална самоуправа;</p> <p>КЗМ Чачак;</p> <p>Министарство културе и информисања</p>	<p>Млади у Чачку</p>	<p>Будет Града Чачка;</p> <p>Будет Републике Србије;</p> <p>Будет Министарства културе и информисања</p>

Локални Акциони план за младе за период од 2020.-2023. године на територији града Чачка објавити у „Службеном листу града Чачка“.